

Terorismus jako fenomén současnosti

Terrorism as Contemporary Phenomenon

Bc. Michaela Kašová

Diplomová práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Kašová**
Osobní číslo: **A16279**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Terorismus jako fenomén současnosti**
Téma anglicky: **Terrorism as a Contemporary Phenomenon**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte rešerši literatury a pramenů, které se vztahují ke zpracovávanému tématu.
2. Vymezte fenomenologické a etiologické otázky související s terorismem.
3. Zpracujte metodiku výzkumné části kvalifikační práce.
4. Analyzujte stávající stav motivace a cíle aktérů teroristických útoků, včetně futurologických a sociologických aspektů.
5. Výstupy z praktické části kvalifikační práce aplikujte ve vlastních návrzích a závěrech, získaná data vyhodnoťte a zpracujte do grafů a tabulek.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. Logika terorismu. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-802-0017-246.
2. FILIPEC, Ondřej. Fenomén terorismu: česká perspektiva. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
3. IVOR, Jaroslav, ed. Spoločnosť proti terorizmu. 2014. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2014. Slovenské zborníky. ISBN 978-80-7380-546-3.
4. SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. ISBN 978-802-1052-888.
5. SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. Terorismus: pokus o porozumění. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-807-4190-384.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Mgr. Stanislav Zelinka

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

8. prosince 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

28. května 2018

Ve Zlině dne 8. prosince 2017

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

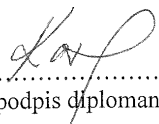
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 24.5.2018

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá problematikou terorismu jako fenoménu současnosti. Cílem diplomové práce je analýza dopadu nebezpečí terorismu na politický, kulturní a společenský život lidí ve vybraných zemích světa. Diplomová práce je zaměřená na analýzu současného stavu, motivace a cílů aktérů teroristických útoků, včetně futurologických a sociologických aspektů. Výstupem praktické části je analýza teroristických útoků z hlediska motivace, cíle a financování za období od nového tisíciletí ve světě a v západní Evropě, a konkrétně ve vybraných městech Francie v přehledných tabulkách a grafech. Kvalitativní jsou také analyzovány potenciálně útoky v České republice a na Slovensku. Výstupy jsou následně aplikovány v konkrétních návrzích a závěrech.

Klíčová slova: hrozba, terorismus, útok, motivace, radikalizace

ABSTRACT

The diploma thesis deals with the issue of terrorism as a phenomenon of the present. The aim of the diploma thesis is to analyze the impact of the danger of terrorism on the political, cultural and social life of people in selected countries of the world. The diploma thesis is focused on analysis of the current state of motivation and goals of actors of terrorist attacks, including futurological and sociological aspects. The output of the practical part is the analysis of terrorist attacks in terms of motivation, goals and funding for the period from the new millennium in the world and in Western Europe, and specifically in selected cities of France in clear tables and charts. Qualitative are also analyzed for potential attacks in the Czech Republic and Slovakia. The outputs are then applied in specific designs and conclusions.

Keywords: threat, terrorism, attack, motivation, radicalization

Predovšetkým sa chcem poďakovať vedúcemu diplomovej práce PhDr. Mgr. Stanislavovi Zelinkovi za odborné vedenie, pripomienky, návrhy a trpezlivosť.

V neposlednom rade patrí vďaka mojej najbližšej rodine, priateľom a kolegom za ich neustálu morálnu podporu.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia diplomovej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 TERORIZMUS	11
1.1 POJEM TERORIZMUS	11
1.2 IDEOLÓGIA TERORIZMU	12
1.2.1 Menšinové skupiny	12
1.2.2 Marxistické a krajne ľavicové skupiny.....	12
1.2.3 Anarchistické skupiny	12
1.2.4 Neonacistické a krajne pravicové skupiny	13
1.2.5 Psychopatické (patologické) skupiny.....	13
1.2.6 Skupiny s náboženskou motiváciou	13
1.3 TERORIZMUS AKO BEZPEČNOSTNÁ HROZBA	14
1.3.1 Druhy a typy terorizmu	14
1.3.2 Ďalšie aspekty terorizmu.....	17
2 VÝVOJ TERORIZMU	18
2.1 HISTORICKÝ PRIEREZ VÝVOJA TERORIZMU.....	18
2.1.1 Terorizmus od staroveku až po veľkú francúzsku revolúciu	18
2.1.2 Terorizmus pred začiatkom druhej svetovej vojny	19
2.1.3 Terorizmus počas druhej svetovej vojny.....	20
2.1.4 Terorizmus v povojnovom období	21
2.1.5 Terorizmus po rozpade bipolárneho sveta	22
2.2 HISTÓRIA TERORIZMU V ČESKEJ REPUBLIKE	22
2.2.1 Česká republika terčom teroristického útoku.....	24
2.3 SLOVENSKÁ REPUBLIKA A TERORIZMUS.....	26
2.4 TERORIZMUS 21. STOROČIA.....	28
2.5 CIELE TERORISTICKEJ ČINNOSTI V SÚČASNOSTI.....	30
3 PROSTRIEDKY TERORISTOV NA DOSIAHNUTIE SVOJICH CIEĽOV	31
4 BOJ PROTI TERORIZMU	33
4.1 POLITICKÉ PRÍSTUPY V BOJI PROTI TERORIZMU	34
4.2 PRINCÍPY BOJA PROTI TERORIZMU	34
➤ Cieľ boja proti terorizmu.....	34
➤ Spojenie úsilia	35
➤ Legálnosť	35
➤ Sústavnosť, trpezlivosť a vytrvalosť	35
➤ Zdržanlivosť	35
4.3 PROSTRIEDKY V BOJI PROTI TERORIZMU.....	37
4.3.1 Budúcnosť boja proti terorizmu	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
5 VÝVOJ TERORISTICKÝCH ÚTOKOV VO SVETE A V EURÓPE OD ROKU 2000 PO SÚČASNOSŤ	43
6 TERORISTICKÉ ÚTOKY VO FRANCÚZSKU	59

6.1	CHARAKTERISTIKA FRANCÚZSKA A PARÍŽA	59
6.2	VÝBER NAJSLEDOVANEJŠÍCH TERORISTICKÝCH ÚTOKOV SPÁCHANÝCH VO FRANCÚZSKU OD ROKU 2015	61
6.3	SWOT ANALÝZA	63
6.4	FINANCOVANIE TERORISTICKÝCH ÚTOKOV SPÁCHANÝCH VO FRANCÚZSKU OD ROKU 2015.....	64
7	TERORIZMUS V ČESKU A NA SLOVENSKU.....	68
8	PROGNÓZY V BOJI PROTI TERORIZMU A NOVÉ NÁSTRAHY TERORISTOV	73
8.1	NÁVRHY NA ELIMINÁCIU TERORISTICKÝCH ÚTOKOV DOMA A V ZAHRANIČÍ	74
	ZÁVER	76
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	77
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	78
	ZOZNAM OBRÁZKOV	79
	ZOZNAM TABULIEK	80

ÚVOD

V podmínkách globalizácie, ktorá prináša množstvo pozitívnych činiteľov do života spoločnosti, objavujú sa aj negatívne dopady. U ľudí sa objavuje pocit strachu z nových nebezpečenstiev, ktoré ohrozujú ich istoty. Ide najmä o strach z terorizmu, ktorý reprezentuje násilie.

Terorizmus ako fenomén súčasnosti nadobudol úplne novú dimenziu po sérii teroristických útokov v Spojených štátoch amerických dňa 11. septembra 2001. Svet sa po týchto útokoch zmenil a tolerovanie terorizmu sa skončilo. Začalo sa obdobie dlhotrvajúceho boja za potlačenie terorizmu ako spôsobu riešenia spoločenských rozporov.

Do boja proti terorizmu sa zapojili aj krajiny ako sú Česká a Slovenská republika, ktoré sa zaradili ku krajinám protiteroristickej koalície.

Ústredným cieľom diplomovej práce je poukázať na terorizmus ako fenomén súčasnosti a jeho dopad na politický, kultúrny a spoločenský život ľudí vo vybraných krajinách sveta.

Diplomová práca je spracovaná použitím dostupnej, predovšetkým domácej odbornej literatúry z oblasti terorizmu a bezpečnostnej politiky. Všetky použité knižné a internetové zdroje sú uvedené v "Zozname použitej literatúry". V práci sú použité metódy analýzy, indukcie a dedukcie. Všetky významné údaje a informácie sú zachytené v prehľadných tabuľkách a grafoch. Zároveň sú tu podané konkrétne návrhy, ktoré vyplynuli z analýzy teroristických útokov vo vybranej krajine s ohľadom na následky na zdraví a životoch obyvateľov a na ďalšie možné hrozby v budúcnosti.

Diplomová práca pozostáva z teoretickej a praktickej časti. Teoretická časť pojednáva o pojme terorizmus, ktorý predstavuje bezpečnostnú hrozbu a o jeho jednotlivých ideológiách. Chronologicky je tu opísaný vývoj terorizmu od staroveku až po súčasnosť.

Praktická časť obsahuje vývoj teroristických útokov vo svete a v Európe od nového milénia po súčasnosť. Charakterizovaná je tu Francúzska republika a hlavné mesto Paríž, ktoré sa stalo viackrát za sebou terčom teroristických útokov s veľkým počtom obetí. V tejto časti sú analyzované vybrané útoky odohrané v Paríži a v Nice z hľadiska motivácie aktérov, počtu obetí a financovania útokov. V práci je uskutočnená aj SWOT analýza terorizmu vo Francúzsku. Stručne je tu charakterizovaný terorizmus v Českej a Slovenskej republike z hľadiska počtu útokov, ktoré sa odohrali ešte v rámci Československa a v ére samostatnosti oboch republík. Spomenuté sú tu bezpečnostné zložky v oboch krajinách, ktoré priamo riešia hrozby terorizmu, a tiež potenciálne riziká, ktoré hrozia obom krajinám svojou viazanosťou a účasťou v medzinárodných organizáciách.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TERORIZMUS

V uvedenej kapitole je našim cieľom pokúsiť sa načrtnúť problém pojmu terorizmus, popísať historické podmienky vzniku terorizmu a zhrnúť základné fakty šírenia a nadobudnutia dnešných rozmerov, ktoré možno považovať za celosvetový problém. Na konci kapitoly popíšeme stručnú typológiu terorizmu. [1]

1.1 Pojem terorizmus

Terorizmus možno definovať len veľmi ťažko, nakoľko neexistuje jednotná dohoda o aktoch, ktoré sú, prípadne nie sú považované za teroristické činy. Terorizmus charakterizujeme ako jednu z mnohých foriem násilia. V prípadoch, kedy sa snažíme definovať terorizmus ako jav, je potrebné ho odlišiť od pojmu teror, ktorý je často používaný ako jeho synonymum. Teror v uvedenom vzťahu znamená aplikovanie násilia, alebo hrozbu násilím všeobecne. Hlavná odlišnosť teroru od terorizmu je v absencii politických cieľov a zameraniach proti konkrétnym osobám. Ako príklad môžeme uviesť aj samotné vydieranie. V oblasti terorizmu je pojem teror používaný ako primárna metóda činnosti a ako prostriedok nátlaku. V súčasnosti nemožno považovať akýkoľvek teroristický akt za izolovaný, takzvanú lokálnu záležitosť. [2]

Dnešný terorizmus nerešpektuje žiadne geografické, či politické hranice. Z toho vyplýva, že boj proti nemu musí byť vedený na širokom, celospoločenskom fronte, a taktiež na medzinárodnej úrovni. Práve spolupráca medzi jednotlivými štátmi, vládami a ich inštitúciami môže viesť k pozitívnym výsledkom. Snahu boja proti terorizmu nemožno obmedziť len na technické stránku veci, za ktorú nesie zodpovednosť polícia alebo vládny úrad. Strategickým cieľom musí byť odstránenie príčin terorizmu, vytvorenie takzvanej stabilizovanej a prosperujúcej spoločnosti. [2]

Teroristický akt sa od kriminálneho činu líši predovšetkým politickou motiváciou a politickými dôsledkami. Teroristické metódy sú taktiež využívané aj v iných typoch konfliktov. Brian Jenkins definoval tri najvýznamnejšie:

- konvenčnú vojnu,
- partizánsku vojnu,
- medzinárodný terorizmus. [1]

1.2 Ideológia terorizmu

Používanie teroristických metód je zdôvodňované na rôznom ideologickom základe. Ideologické spektrum teroristických skupín sa rozvíja od krajnej pravice až po najkrajnejšiu ľavicu. Z vyššie uvedeného hľadiska je možné previesť aj nasledujúce orientačné rozdelenie. [3]

1.2.1 Menšinové skupiny

Menšinové skupiny sa často navonok prezentujú ako slobodní bojovníci, ktorí podporujú náboženské alebo národnostné menšiny v konflikte s politickou silou, komunitou a v neposlednom rade dominantnou kultúrou. Skupiny spomínanej kategórie, ako napríklad Írska republikánska armáda, Baskické národné hnutie, Organizácia pre oslobodenie Palestíny a mnoho ďalších, zväčša propagujú odtrhnutie určitých území od územia už existujúcich štátov a vytvorenie nového štátu na princípe racionálnom. [3]

1.2.2 Marxistické a krajne ľavicové skupiny

Činnosť marxistickej a krajne ľavicovej skupiny je založená na ideológii myšlienково vychádzajúca z diel Karla Maxa a Bedricha Engelsa. V ich ideológii existuje celá rada odlišností a odchýliek. Niektoré skupiny sú označované ako trockistické, naopak iné preferujú maoizmus, ďalšie vytvárajú vlastný ideologický koktail zmiešaný klasickým marxizmom s teóriou novodobých vzorov. Uvedené skupiny často využívajú len slovník marxizmu, bližšie špecifikácie svojich cieľov však neuvádzajú. Zaraďujeme sem Červené brigády v Taliansku, Priamu akciu vo Francúzsku alebo Komunistické bojové bunky v Belgicku. [2]

1.2.3 Anarchistické skupiny

Nemajú pevnú ideologickú orientáciu alebo cieľ, zameriavajú sa len na deštrukciu existujúceho systému, proti ktorému aj bojujú. Na dosiahnutie vytýčeného cieľa využívajú prijateľné násilné metódy, vrátane individuálneho teroru. Anarchistické skupiny sa väčšinou často vyskytujú v oblasti európskeho regiónu. Známu anarchistickou skupinou, ktorá operuje len na území Španielska je skupina MIL. Členovia skupiny Baader a Meinhofová taktiež pôsobili v anarchistickom hnutí. Podľa dostupných údajov sa anarchisti formujú aj v zemi, odkiaľ pochádzajú a to z Ruska. [2]

V Českej republike vyššie uvedené politické hnutie taktiež existuje. Začiatkom deväťdesiatych rokov sa hnutie po búrlivom nástupe pod tlakom represívnych štátnych inštitúcií

a politických protivníkov, najmä v oblasti krajnej pravice upokojilo. Momentálne aktivity smerujú do ekologickej oblasti, kde sú prepojené na radu organizácií. [3]

1.2.4 Neonacistické a krajne pravicové skupiny

Hrozba pravicového extrémizmu v súčasnej dobe opäť výrazne rastie. Aktuálne sa vyskytuje najmä na území Nemecka, kde dochádza k rade útokov zameraných proti prisťahovalcom a cudzincom. Hlavným motívom je rasová neznášanlivosť, zdôvodňovaná nacistickou, rešpektíve neonacistickou ideológiou. Spomínané prejavy nie sú však výsadou len Nemecka. Ďalší výskyt neonastickej ideológie môžeme zaznamenať v Českej republike, Francúzsku, či USA. [4]

1.2.5 Psychopatické (patologické) skupiny

Psychopatické činy sú prevažne činmi jedného človeka. V ojedinelých prípadoch však môže dôjsť k vytvoreniu skupiny, ktorých motivácia je patologická.

Historickým príkladom je prípad Mansonovej skupiny z roku 1969, ktorá spáchala v Kalifornii sériu mimoriadne brutálnych vražd a zločinov. Medzi významné obeť spomínanej skupiny patrila aj známa herečka Sharon Tateová, manželka poľského režiséra Romana Polanského. Prípad Mansonovej skupiny upriamil vo svojej dobe na seba celosvetovú pozornosť. [4]

V histórii terorizmu existuje celá rada prípadov, kedy duševne narušené osoby boli priamo využité a zneužitú pre spáchanie teroristických činov. Psychopatologické chovanie páchatel'ov nemusí byť len dôsledkom vrodených predispozícií. Príčinou môžu byť rovnako drogy, frustrácia a dlhodobý stres. Zmena správania môže byť rovnako vyvolaná použitím rôznych postupov, v ktorých sú kombinované psychiatrické metódy, podávanie omamných látok, manipulácia sexuálneho správania, fyzické tresty, náročná stereotypná práca, obmedzenie bielkovín v príjmu potravy, či nedostatok spánku. Výsledkom obdobných metód, ktoré sú používané v rade náboženských sekt, je rozvrátenie štruktúry osobnosti človeka vedúceho k jeho celkovej ovládateľnosti a závislosti zároveň. Sekta Óm šinrikjó využívala medzi svojimi členmi podobné praktiky. [4]

1.2.6 Skupiny s náboženskou motiváciou

Presadzovanie náboženských cieľov prostredníctvom teroru môžu nezainteresovaný pozorovateľ, predovšetkým na európskom území, považovať za historický anachronizmus. Na

základe náboženskej ideológie operuje prevažná väčšina teroristických skupín. V európskom regióne je typickým príkladom Írsko, kde niekoľko rokov vyvíjajú činnosť teroristické skupiny s protikatolíckym alebo naopak protiprotestantským zameraním. [4]

Z Blízkeho a Stredného východu pochádza rada teroristických skupín presadzujúcich šírenie islamu. Členovia sa vyznačujú silným iracionálnym náboženským fanatizmom a veľkou intoleranciou k iným názorovým smerom. Dôležitým faktom zostáva, že za spomínanými náboženskými cieľmi sú väčšinou primárne ukryté chladne prekalkulované ciele politického charakteru. [4]

1.3 Terorizmus ako bezpečnostná hrozba

Terorizmus sa za posledné roky stal jednou z hlavných príčin vyvolávajúcich skutočne reálne hrozby bezpečnosti občanov, štátov, majetku, demokratického zriadenia a neposlednom rade prirodzeného rozvoja ľudskej spoločnosti a civilizácií. V princípe sa jedná o nemorálnu a nehumánnu formu násilia. [2]

K uvedenej metóde sa uchýľujú skupiny, ktoré svoje činy často ospravedlňujú a maskujú bojom za pokrokové a zákonné záujmy svojich prívržencov. V počiatočných fázach vývoja sa terorizmus predovšetkým praktizoval vo vnútroštátnom rámci a ohrozoval najmä jednotlivcov, prípadne konkrétnu skupinu ľudí. Počas obdobia protikoloniálnych vojen sa národný rámec terorizmu rozšíril na medzinárodný. [3]

Za posledných päťdesiat rokov sa ukázalo, že samotní teroristi sledujú politické ciele aj za hranice svojho územia. Terorizmus ako taký sa stal hrozbou pre samotné štáty, skupiny štátov i pre civilizácie. Udalosti v Spojených štátoch amerických ukázali, že terorizmus rozšíril arzenál svojich foriem a prostriedkov, stal sa tak súčasne najaktuálnejšou hrozbou aj pre svetové veľmoci. [3]

1.3.1 Druhy a typy terorizmu

Podľa pôvodu či aktérov terorizmu sa rozlišuje:

- Štátny terorizmus – jedná sa o otvorené alebo utajované používanie teroristických metód štátnou mocou proti domácim i zahraničným oponentom. Hlavným objektom môžu byť náboženské skupiny, národnostného menšiny a pod.,
- Neštátny terorizmus – jedná sa o terorizmus sponzorovaný z neštátnych, občasne aj zo štátnych zdrojov, ktoré ho zneužívajú pre svoje účely. Hovoríme o používaní

neprimeraného nátlaku rôznymi nepovolenými a tajnými skupinami alebo na druhej strane povolenými mimovládnyimi organizáciami, ktoré prekračujú povolenú činnosť a vyvíjajú neodôvodnený nátlak na vládne autority, [4]

- Individuálny terorizmus – je praktizovaný psychicky narušenými ľuďmi alebo jednotlivcami na vyriešenie medziľudských sporov, alebo získanie určitých výhod ako napr.: informácie, financie, materiál a pod. Politický podtext môže, ale nemusí byť podmienkou. [4]

Podľa rozsahu teroristickej činnosti delíme terorizmus na:

- Medzinárodný – medzinárodný terorizmus obsahuje širokú škálu internacionálnych prvkov, kde zaraďujeme útoky realizované na území iného štátu, podporu teroristickej skupiny iným štátom, prípadne útoky na príslušníka ďalšieho štátu. Prelom 20. a 21. storočia je významný založením najprepracovanejšej celosvetovej organizácie Al-Kaida na čele s predstaviteľom Usáma bin Ládinom, [5]
- Vnútroštátny – opiera sa hlavne o vnútorné záujmy určitého štátu, kde sa praktikuje. Môže byť dôsledkom stretnutia dvoch politických strán, záujmových, prípadne nacionalistických skupín. Následky a dôsledky vnútroštátneho terorizmu nepresahujú štátnu hranicu, niekedy sa môže stupňovať aj mimo nej. [5]

Podľa príčiny vzniku a šírenia rozdeľujeme terorizmus:

- Politický – za vznik môže dôsledok politického boja medzi krajne orientovanými politickými stranami s cieľom udržať a získať moc v konkrétnom štáte,
- Ideologický – vzniká v dôsledku stretu ideologických záujmov, ako napríklad náboženských s cieľom udržať alebo získať vplyv v priestore záujmu,
- Sociálny – odvíja sa od zlej ekonomickej situácie a z toho vyplývajúceho sociálneho napätia,
- Kriminálny – kriminálny terorizmus sa zaoberá sledovaním kriminálnych cieľov medzi ktoré zaraďujeme: peniaze, majetok, informácie a zisk,
- Nacionalistický – vzniká dôsledkom stretu záujmov národov, rás a etník. Má za následok prejavy ako napríklad likvidácia majetku, verbálne alebo fyzické útoky, ale aj fyzickú likvidáciu príslušníkov iných rás,
- Idiosynkratický – má za následok chorobný odpor voči určitej kategórii osôb, ktoré sa líšia svojou ideologickou a politickou orientáciou alebo patria k inej rade, či národu.

Idiosynkratický terorizmus vzniká príčin ideologických, politických, rasistických a etnických rozdielov,

- Psychopatologický – Hlavným spúšťačom je fanatické náboženstvo, tzv. fanatizmus. Jedná sa o zneužívanie duševne chorých a psychicky narušených osôb na vraždy, prípadne samovraždy. Ako už bolo spomenuté v ideológii terorizmu, jedná sa o hlavne o podávanie drog, nedostatok spánku, či obmedzenie bielkovín v potrave. [6]

Terorizmus podľa objektov útoku delíme na:

- Terorizmus zameraný na likvidáciu pravých objektov – jedná sa predovšetkým o predstaviteľov vlády, vysokých štátnych úradníkov, či lídrov politických strán s cieľom fyzickej likvidácie, zastrasovania alebo diskreditácie,
- Terorizmus zameraný na nepravé objekty – hovoríme o terorizme zameranom na verejnosť, prostredníctvom ktorého sa robí nátlak na vládu, politické strany, náboženstvá, hnutia, národnosti, ideológie, alebo útok na informačné systémy, tzv. počítačový terorizmus, ktorý má za následok oslabenie štátnej moci a ekonomiky štátu. Môže sa jednáť aj o útoky na symbolické alebo materiálne objekty. [7]

Podľa použitia násilných prostriedkov delíme terorizmus:

- Terorizmus konvenčný – hovoríme o takzvanom klasickom terorizme, ktorý využíva klasické (konvenčné) prostriedky – výbušniny, horľaviny a strelné zbrane, rovnako aj klasické metódy – únosy, atentáty, či zadržiavanie rukojemníkov.
- Terorizmus nekonvenčný – tzv. superterorizmus, hyperterorizmus. Nekonvenčný terorizmus využíva zbrane hromadného ničenia. V súčasnosti k najfrekvencovanejším patria jeho špecifické súčasti: nukleárny, resp. rádiologický, biologický a chemický terorizmus. Do uvedenej kategórie zaraďujeme aj takzvaný **informačný terorizmus**, ktorý má základ v nezákonnom prenikaní do informačných systémov s cieľom zneužiť, odcudziť, zničiť alebo vymeniť obsiahnuté informácie. Informačný terorizmus zaraďujeme k najmodernejším a najperspektívnejším, zároveň aj k najnebezpečnejším typom terorizmu. Rovnako sem zaraďujeme aj psychologický terorizmus, ktorý spočíva v ovplyvňovaní názorov a deštrukcii vedomia ľudí pre dosiahnutie rozličných cieľov. Hlavnou črtou informačného a psychologického terorizmu je nezúčastňovanie sa fyzického násillia na osobách. [8]

Spomenutá topológia terorizmu je výstupom skúmania terorizmu ako spoločensko-historického javu, vyvíjajúceho sa postupne ako sociálne, kultúrne, ekonomické, politické a ostatné podmienky života. [9]

1.3.2 Ďalšie aspekty terorizmu

V súčasnosti môžeme sledovať okrem hrozby terorizmu aj nárast významu inej bezpečnostnej hrozby, ktorú označuje ako nesúmerná – organizovaný zločin. Nakoľko neexistuje jednotná definícia slova terorizmus je veľmi obtiažné určiť presné hranice medzi týmito dvoma subjektami. Keďže prechádza k prerastaniu obidvoch typov hrozieb, pridáva na závažnosti aj skutočnosť, že vytvárajú multiplikátor svojej sily. [10]

Pre predstavenie závažnosti uvedenej hrozby môžeme uviesť ako príklad, že hrubý ročný obrat globálnej kriminálnej ekonómie je zhruba jeden bilión dolárov, pričom paradoxne obchod s narkotikami tvorí cez polovicu uvedenej sumy. Zároveň je dôležité spomenúť, že viac ako bol bilióna dolárov sa ročne preperie s využitím svetových finančných systémov. Je takmer pravdepodobné, že v budúcnosti budeme čeliť okrem ďalších bezpečnostných hrozieb aj konfliktu sveta s takto adaptovaným podsvetím. [10]

Spájanie medzinárodného organizovaného zločinu s inými rovnako nebezpečnými činiteľmi sa zdá omnoho nebezpečnejšie ako načrtnutý problém. Príkladom môže byť prepojenie už so spomínaným terorizmom. Terorizmus sa po skončení tzv. studenej vojny musel prispôbiť na nové prostredie, pričom je výhodné obojstranné spolunažívanie s medzinárodným organizovaným zločinom. [10]

2 VÝVOJ TERORIZMU

2.1 Historický prierez vývoja terorizmu

Terorizmus je sprevádzaný vývojom ľudskej spoločnosti v celej histórii. V jednotlivých dejinných obdobiach sa terorizmus prejavoval v závislosti od konkrétnych spoločenských podmienok. Počas vývoja terorizmu sa menili jeho ciele, metódy, používané formy a prostriedky. Zväčša nepôsobil izolovane, bol prepojený s inými formami násillia, hlavne ozbrojeného – vojnami, povstaniami, revolúciami, vzburami a podobne. V súčasnosti sa venuje veľká pozornosť terorizmu, ktorú má za následok výrazný politický charakter. Alternatívna metóda riešenia hlavných problémov či rozporov vývoja súčasného sveta sa stáva natoľko nebezpečná, a zároveň spôsobuje obrovské obete a ohrozuje civilizačné hodnoty. Do budúcnosti môže vážne ohroziť i existenciu celého ľudstva, nakoľko jeho fantastická podoba nepozná obmedzenia a naozaj sa pred ničím nezastaví. Ak by sme chceli pochopiť podstatu teroru a terorizmu, treba ho obsiahnuť ako každý iný spoločenský fenomén, v celom jeho historickom vývoji a súvislostiach. [11]

2.1.1 Terorizmus od staroveku až po veľkú francúzsku revolúciu

Rozpadom antického sveta a nástupom feudalizmu teror zanikol a nastalo pokračovanie metód charakteristických pre obdobie antiky. Masové vyvražďovanie, mučenie, politické vraždy, popravy ukrižovaním, kameňovaním, napichávaním na kôl, predhadzovaním divých zverí a iné brutálne fyzické násillia sa nepovažovali na niečo neobvyklé. Pojem teror bol dokonca uzákonený aj v rímskom trestnom zákonníku. [12]

Od 11. storočia, až zhruba do polovice 13. storočia pôsobila moslimská sekta assassinov v oblasti Perzského zálivu. Assassines – označenie nájomných vrahov, ktorí zabíjali pomocou dýky a údajne pred vykonaním aktu užívali hašiš. Za úplatok, či spoločenskú výhodu vraždili kohokoľvek, kto bol mocnými označený a nebolo možné ho iným spôsobom presvedčiť, aby zmenil svoje názory a postoj. [12]

Náboženský terorizmus možno považovať za špecifickú formu terorizmu prezentovanú inkvizíčnými súdmi jezuitov a iných cirkevných inštitúcií proti náboženským odporcom, kacírom, reformátorom, odpadlíkom od viery podľa uznávaných postupov ako napríklad tzv. „kladiva na čarodejnice“ – lámanie v kolese, upaľovanie, vypichovanie očí a tak ďalej, uvedené postupy boli len zlomkom neľudských foriem mučenia. Praktiky s prvkami terorizmu sa uplatňovali aj v stredovekom súdnictve na vynútenie priznania viny. [12]

Terorizmus v uvedenom historickom období možno označiť za primitívny, bez právnych obmedzení. Teroristické praktiky sa spočiatku považovali za bežné zastrašovanie formy vedenia vojen a samotného vládnutia. Neskôr, sa pod vplyvom kresťanskej teológie ich používanie vymedzilo zákonmi. Zásadný prelom počas vývoja terorizmu nastal období Veľkej francúzskej revolúcie, a to najmä v rokoch 1793 – 1794, po zvrhnutí kráľa, jeho následnej poprave a nastolení moci Výboru pre blaho verejnosti. Používané metódy zastrašovania a represie politických protivníkov v tomto období nezákonnými spôsobmi sa stali zákonnými prostriedkami oficiálnej štátnej politiky. Vznikol takzvaný štátny terorizmus s vládou teroru. [11]

2.1.2 Terorizmus pred začiatkom druhej svetovej vojny

Terorizmus a teror sa po porážke Napoleona Bonaparte pri Waterloo a obnovení rojalistického režimu vo Francúzsku vyvíjal úplne v nových podmienkach usporiadania Európy ako takej na základe dohôd Viedenského kongresu z roku 1814 až 1815. Pôvodné a nové formy sa praktikovali počas revolúcií 19. a začiatkom 20. storočia, v občianskych a koloniálnych vojnách, v priebehu prvej svetovej vojny a následne po nej za situácie vytvorenej Versaillskou mierovou zmluvou. [9]

Technologickým pokrokom vznikali aj nové ešte krutejšie formy teroru, ale aj boja proti nemu. V revolučných rokoch 1848 – 1849 využívala štátna moc dobre vycvičené a ozbrojené vojsko na neľútostné potláčanie rebelov a povstalcov, ktorí vystupovali proti šľachte. S cieľom destabilizácie režimu v Rusku, anarchisti na základe Bakuninovej teórie revolúcie vykonali bombový atentát na cára. O organizáciu podobného atentátu sa pokúsila srbská tajná organizácia Čierna ruka v Sarajeve v roku 1914 na následníka trónu Ferdinanda d' Este a jeho manželku, čo bolo považované za dôvod vzniku prvej svetovej vojny. Hlavným cieľom bolo vyhnanie rakúskych občanov z Bosny a Hercegoviny a jej následné pripojenie k Srbsku. [9]

V Rakúsko – Uhorsku sa vplyvom ideí a osvietenia všeslovanskej vzájomnosti rozvíjal boj za národnú svojráznosť utláčaných slovanských národov – Slovákov, Čechov, Chorvátov a iné ďalšie národy. Štátna moc bojovala proti týmto snahám zákonnými, často aj nezákonnými prostriedkami. Násilná maďarizácia sa v Uhorsku stala oficiálnou politikou terorizmu vlády v Budapešti. Príkladom bolo zrušenie na území Slovenska Matice slovenskej, slovenských gymnázií, prenasledovanie a väznenie národných buditeľov. Najhrubšou teroristickou

akciou v tomto ohľade bolo vyvraždenie štrnástich a odsúdenie tridsiatich ôsmich občanov Černovej, ktorí sa zhromaždili pri náboženskom obrade dňa 27. novembra 1907. [9]

Koloniálne mocnosti používali pri svojich výbojoch politiku teroru na potlačanie odporu domorodcov pri obsadzovaní ich územia. Počas trvania prvej svetovej vojny sa teror používal na oboch bojujúcich stranách. Pod zámenkou boja proti partizánom, nemecká armáda vraždila civilné obyvateľstvo. Obyvatelia Írska sa usilovali o oslobodenie proti britskej nadvláde a vytvorenie vlastného štátu. Potlačením povstania v Dubline a popravení šestnástich organizátorov reagovali vytvorením Írskej republikánskej armády (ďalej len IRA) a založením politickej strany Sin Féin. Proti britskej veľmoci rozpútala IRA vojnu, tá nakoniec musela v roku 1921 súhlasiť s vytvorením samostatného írskoho štátu. [8]

Po sociálnych revolúciách nadobudol terorizmus v roku 1917 v Rusku obrovské rozmery. „Červený teror“ bol namierený proti zostatkom cárskemu moci a buržoázií. Popravky bez súdu, branie rukojemníkov, či koncentračné tábory boli bežné. Povestná a obávaná Čeka, tzv. štátny orgán na čele s F.E. Dzeržinským teror organizoval. Podobne krutý bol aj „biely teror“, ktorý bol namierený proti bolševikom. Na oboch stranách padlo státisíce ľudí za obeť terorizmu. Skončenie občianskej vojny neznamenal koniec štátneho teroru. Nástupom moci Stalina prerástol teror do obrovských rozmerov. Patologické zabíjanie zradcov a nepriateľov pokračovalo až do Stalinovej smrti v roku 1953. Podobný štátny terorizmus sa praktikoval vo fašistických štátoch, najmä v Nemecku po nástupe vlády na čele s Adolfom Hitlerom v roku 1933. Desiatitisíce ľudí boli mučené a popravené vo vybudovaných koncentračných táboroch. V USA naopak pôsobila pravicová rasistická organizácia Ku-Klux-Klan (ďalej len KKK) a ďalšie extrémistické organizácie. [7]

Obdobie od Veľkej francúzskej revolúcie až do začiatku prvej svetovej vojny je charakterizované ústupom štátneho teroru a rastom protištátneho teroru praktikovaného anarchistickými, či revolučnými organizáciami. Po vzniku totalitných režimov nastala renesancia štátneho teroru v medzivojnovom období. [7]

2.1.3 Terorizmus počas druhej svetovej vojny

Najväčší vojnový konflikt v histórii ľudstva, druhá svetová vojna bola zápasom medzi svetovými silami demokracie a rasistickým extrémizmom. K nevídaným krutostiam na okupovanom území dochádzalo k obrovskému zosilňovaniu a systematizácii teroristických praktík. Okupačné vojská zámerne pustošili dobyté regióny aj celé štáty. Pri použití atómových bômb na Hirošimu a Nagasaki padlo za obeť mnoho nevinných civilných obetí. [6]

Nemci na dobitých územiach Sovietskeho zväzu rozpútali najbrutálnejší terorizmus. Teroristické ataky prevádzali špeciálne nemecké komandá, ako aj samotná nemecká armáda. Krutý teror bol namierený voči civilného obyvateľstvu, ale aj proti partizánom. Viac ako šesť miliónov Židov a státisíce nevinných ľudí bolo vyhubených v plynových komorách. [6]

Počas druhej svetovej vojny vrcholil štátny terorizmus fašistických štátov v ich nehumánnej okupačnej politike, genocíde a barbarizácii vedenia samotnej vojny. S rastom odbojového hnutia na okupovaných miestach a vojenských operáciách protifašistickej koalície, sa popri zákonných formách vedenia vojny prevádzali aj také, ktoré mali charakter teroristických aktov. [5]

2.1.4 Terorizmus v povojnovom období

Skončením druhej svetovej vojny, dlho očakávaný mier napriek očakávaniam nezavládol na celom svete. Fašizmus bol porazený, ale vojna vytvorila podmienky na vznik bipolárneho sveta, a zároveň národnooslobodzovací boj v kolóniách. Nezanikol ani samotný terorizmus. Koloniálne mocnosti sa dobrovoľne nechceli vzdať svojich výsad. Čím viac na nich trvali, tým sa rozvinuli krvavejšie boje. Podobne to prebiehalo vo Vietname, Indočíne, Malajzii, na Filipínach a Blízkom východe, no najviac boli rozvinuté v Izraeli. Druhá polovica 20. storočia, do rozpadu bipolárneho sveta, formálne zanikol koloniálny systém z hľadiska politického usporiadania. Dekolonizačné vojny spravidla začínali činnosťou tajných teroristických skupín proti koloniálnym organizátorom moci a domácim kolaborantom. [3]

Vývojom sveta spomínaného obdobia zasiahli aj veľmi nebezpečné krízové situácie a vojny. Priamo sa v nich angažovali vedúce veľmoci bipolárneho sveta USA a ZSSR. Achillovou päťou a zdrojom nebezpečného medzinárodného terorizmu, aj po odstránení koloniálnej moci, sa stali štáty Blízkeho východu. Rozpútal sa len legálny aj nelegálny boj Izraela s jednotlivými odbojovými skupinami Palestínčanov za vytvorenie samostatného štátu Palestíny. Nové teroristické organizácie, vytvorené spravidla na náboženskom základe, napríklad Čierny september, Hizballah, Hamas a ďalšie, ktoré rozpútali džihád proti Západu. Uvedené organizácie odmietajú rokovanie a orientujú sa na také formy terorizmu, ako sú napríklad únosy lietadiel, samovražedné útoky a podobne. V súčasnosti terorizmus ako taký a jeho pôsobenie už nadobúda celosvetový charakter. [3]

Ani ostatné časti sveta nezostali po druhej svetovej vojne ušetrené od terorizmu. Rozvinula sa, alebo sa obnovila tajná teroristická činnosť separatistických skupín, napríklad

organizácie ETA – Baskická vlasť a sloboda, Írskej republikánskej armáde – IRA, Tamilské tigre oslobodenia Elamu a podobne. [3]

Obdobie po druhej svetovej vojne až do rozpadu bipolárneho sveta je charakteristické uplatnením moderných metód, foriem terorizmu, oživením činnosti ľavicových anarchistických skupín, vznikom medzinárodného terorizmu a jeho podpory niektorými fundamentalisticky a inak orientovanými štátmi. [4]

2.1.5 Terorizmus po rozpade bipolárneho sveta

Rozpadom bipolárneho sveta na konci osemdesiatych rokov 20. storočia sa stal významným zlomovým bodom v moderných dejinách ľudstva. Z bipolárneho sveta sa stal multipolárny svet. Katastrofické scenáre vývoja sveta sa postupne začali naprávať. Multipolarita však nevyriešila všetky problémy. Popri pretrvávajúcich problémoch vznikli aj nové problémy. Terorizmus sa rozšíril najmä do južných častí bývalého Sovietskeho zväzu. Terorizmus v ostatných častiach sveta, napriek rozpadu bipolarity naďalej rozvíjal svoje praktiky neskrotným tempom. Niektoré aktivity, ktoré boli orientované proti Sovietskeho zväzu sa zamerali, hlavne po vojne v USA, Perzskom zálive a v Izraeli. [5]

Charakteristickým rysom spomínaného obdobia sú riziká veľkých vojen, ktoré pominuli, ale terorizmus neutlmili. Práve naopak, nadobudol nové a ešte nebezpečnejšie rozmery. Zosilnel štátny terorizmus, financovanie tajných medzinárodných teroristických skupín niektorými štátmi na podporu politiky daného štátu. Budovali sa špeciálne základne pre výcvik teroristov a teroristických skupín, rastie neriadený obchod so zbraňami, a teroristi prvýkrát použili zbrane hromadného ničenia – najmä s obsahom otravných a biologických látok. [6]

Vrcholom terorizmu tohto obdobia je útok na tokijské metro s otravnou látkou sarín, v marci 1995 a útok na Svetové obchodné centrum (ďalej len WTC) v New Yorku a Pentagón v USA, dňa 11. septembra 2001. Spomínaný útok si vyžiadal tisícky ľudských obetí. Neskôr sa objavili prvé prípady teroristických útokov za pomoci veľmi nebezpečného bojového prostriedku s názvom antrax. [6]

2.2 História terorizmu v Českej republike

Na území Českej republiky nebol doposiaľ spáchaný žiadny teroristický útok v takom rozsahu ako napríklad v Paríži, Londýne, alebo New Yorku. Podľa dostupných spravodajských služieb na našom území nevyvíjajú aktivitu ani žiadne teroristické skupiny. V Českej republike (ďalej len ČR) každoročne dochádza k niekoľkým útokom spáchaných za pomoci

výbušnin proti osobám, vozidlám a objektom. Ministerstvo vnútra Českej republiky uvádza, že u prevažnej väčšiny spomínaných útokov sa jedná o cieľené vybavovanie účtov, zastrašovanie, vydieranie a ďalšie prejavy organizovaného zločinu, prípadne pomsta jednotlivca. Páchatelia sú subjektami ako domácimi, tak aj zahraničnými. Napriek tomu by sme našli v histórii ČR niekoľko príkladov, ktoré nemajú k terorizmu ďaleko a ak ich budeme porovnávať z hľadiska motivácie, môžeme ich zaradiť do kategórie terorizmu. Medzi najvýznamnejšie útoky možno uviesť:

- Dňa 5. decembra v roku 1992 sa nachádzali vo svojom vtedajšom dome vtedajší predseda komunistickej strany Jiří Svoboda a jeho dcéra, boli dohodaní neznámym maskovaným páchatelom,
- Opakovaný telefonát z Jalonce nad Nisou počas troch mesiacov v roku 1995 do redakcie ČTK a Blesku, volajúci hrozil, že na protest proti federácii položí na pražské Staromestské námestie a následne do sekretariátu ODS výbušniny. Do telefónu sa predstavil podľa dávneho zjednotiteľa Slovanov ako kapitán Sámó z českej oslobodeneckej republikánskej armády,
- Január roku 1997, explodovala nálož trinitrotoluénu pred olomouckým súdom, našťastie nebol nikto zranený.
- Apríl roku 1997, výbuch neznámej trhaviny u peruánskeho veľvyslanectva v Prahe, opäť nebol nikto zranený, asi deň pred výbuchom sa na budove a príľahlých domoch objavili nápisy namierené proti peruánskej vláde a prezidentovi,
- Dňa 27. apríla roku 1998 bol počas rannej špičky odpálený nástražný výbušný systém (ďalej len NVS), ktorý uložili do odpadkového koša na stanici trolejbusu na Frýdlantských mostoch v Ostrave. NVS bol dňa 6. septembra 1998 inštalovaný v odpadkovom koši na Jilskej ulici v Prahe, odpálený v dobe, kedy sa na týchto miestach nachádzalo veľké množstvo ľudí. Páchatel obidvoch závažných útokov bol v roku 1999 dopadnutý a odsúdený na pätnásť rokov väzenia, cieľom spomínaných akcií bolo vydieranie štátnych orgánov,
- Roku 1998 odhalila polícia vydierača, ktorý vydieral potravinárske firmy pod vyhrážkou, že otrávi salmonelou ich výrobky,
- V marce roku 1999 bol do redakcie MF DNES doručený anonymný list, v ktorom adresát skrývajúci sa pod označením Výboru na ochranu České republiky, hrozil teroristickým útokom na protest proti začleneniu ČR do organizácie NATO, prevádzaným

rozhlasového vysielania Rádia Svobodná Evropa na Blízky východ a proti prípravám k vstupu zeme do európskej únie.

- Roku 2005 bol zaznamenaný prípad Egypt'anov, u ktorých existovalo podozrenie z podielu na prípade teroristických útokov na civilné lietadlo. Trojica spomínaných mužov sa pokúsila počas letu vniknúť do pilotnej kabíny lietadla ČSA na linke OK 447 na trase Oslo – Praha. Existujúce podozrenie, že malo ísť o test bezpečnostných opatrení v českých lietadlách, sa nevyvrátilo, ani nepotvrdilo. Po pristaní lietadla boli cudzinci na ruzyňskom letisku zadržaní a následne eskortovaní do svojej rodnej krajiny – Egypta.
- Dňa 25. septembra 2006 prichádza hrozba teroristického útoku pri príležitosti židovských osláv Nového roka, sviatok roš hašana v Prahe. [4]

Posledného teroristickému útoku sa budeme venovať podrobnejšie. Napriek tomu, že údajné informácie o útoku na židovské budovy boli veľmi spoľahlivé a presné, neprišlo k žiadnemu útoku. Bolo to prvýkrát, čo ČR čelila v tak konkrétnej podobe konkrétnemu riziku teroristických činov, prehlásil dňa 25. septembra minister Ivan Langer a okamžite uviedol bezpečnostné zložky do najvyššej pohotovosti. V metropole sa tak objavili policajti v nepriestrelných vestách so samopalmi, ktorí strážili všetky potenciálne možné útoky. Je veľmi závažné, že spravodajské služby mali informáciu o plánovanom útoku údajne už tri týždne predtým ako minister Langer vyhlásil tento poplach. V podstate v dobe, kedy riziko útoku takmer pominulo. Otázkou zostáva, či sa jednalo o účelovú demonštráciu sily a divadlo pre celú verejnosť, alebo o zodpovedný skutok štátnych orgánov. Názory sa znova odlišujú. Prikláňame sa hodnoteniu, ktoré bolo vyjadrené citátom: “ Konečne máme dôvod sa báť. V uliciach sa nachádzajú ozbrojené policajné zložky so samopalmi. Na letisku opäť nejaké transportéry. Všetci sú v pohotovosti. Nacvičujú štátny prevrat za naše peniaze.“

Česká republika po prvýkrát čelila hrozbe teroristického útoku. Naše aj svetové spravodajské služby boli informované a pripravené, avšak policajti zrejme nie. Každopádne spomínaná udalosť určite stojí za zmienku a zamyslenie. [4]

2.2.1 Česká republika terčom teroristického útoku

Hrozba teroristických útokov proti Českej republike nebola pre túto chvíľu príliš veľká. V Českej republike neboli zaznamenané žiadne činnosti teroristických organizácií. Zistilo sa však, že osoby, ktoré boli členmi rôznych teroristických skupín, sa zdržiavali na území republiky. Bohužiaľ, len jeden prípad bol oficiálne predložený, čo sa nakoniec ukázalo ako fatálna chyba. Muhammad Atta s bydliskom v Prahe nebol jedným z teroristov zo dňa 11.

Septembra, jednalo sa len o zhodu mien. Nemožno však vylúčiť možnú prítomnosť členov teroristických skupín na našom území. Tiež nebolo potvrdené plánovanie teroristického útoku proti ČR. To však neznamená, že aj v našich podmienkach došlo v posledných rokoch k výraznému zvýšeniu bezpečnostných opatrení pre riskantné a strategické objekty. Takisto sa sprísnila kontrola domáceho a zahraničného obchodu so zbraňami. Podľa názoru mnohých expertov nie sme dostatočne atraktívni ako teroristické ciele. Ale nemožno si spomenúť, že v súvislosti s našou aktívnou účasťou popri spojencoch v irackom a afganskom konflikte sa hrozba útokov zvýšila aj s nami. Ďalším rizikom je, že by sa Česká republika stala terčom teroristického útoku, je naše členstvo v NATO, potenciálny cieľ teroristov je Budova Rádia Svobodná Evropa, ktorá tiež vysiela na Blízkom východe. [5]

V rokoch 1998 až 1999, iránska vláda dokonca prudko kritizovala rozhlasové vysielanie a žiadala zastaviť ho. Napriek tomu sa Česká republika označovala za jednu z najbezpečnejších krajín po celom svete. Uvedené tvrdenie nemožno v súčasnosti považovať za objektívne. Okrem iného vďaka prepojenej konštrukcii radarovej základne v Brdoch. Problém sám o sebe je tak zložitý a komplikovaný, že jeho analýza bude vyžadovať omnoho viac priestoru, ako je možné poskytnúť niekoľkým diplomovými prácami. [5]

Zhrnutie najpravdepodobnejších dôvodov, prečo by sa Česká republika mohla stať terčom teroristického útoku predovšetkým zo strany islamských radikálov je nasledovné:

- Česká republika je vnímaná ako pomerne významný spojenec USA a Izraela islamskými teroristami,
- Českí vojaci sa zúčastňujú na misiách v zahraničí, ktoré islamskí teroristi vnímajú ako nepriateľské (Afganistan, Irak),
- Územie Českej republiky je veľmi navštevované turistami z USA, Izraela a Veľkej Británie (krajinami, ktoré sú v súčasnosti vnímané ako najviac nepriateľské pre islamských teroristov),
- Židovská komunita je rovnako zastúpená v Českej republike, a nemalá časť jej členov je vplyvných v politickej, mediálnej a kultúrnej sféry, a pričom títo ľudia často dramaticky obhajujú súčasné izraelské a americké koncepcie vojny proti teroru,
- Česká republika je súčasťou európskej únie (ďalej len EÚ), proti ktorej islamskí teroristi sú tiež v nepriateľskom vzťahu,
- Výstavba americkej radarovej základne. [4]

Cieľom útoku by sa potom mohol stať napríklad politici a kultúrne postavy známe kritikou militantného islamu, novinári a redakčné médiá vnímané ako nepriateľské k islamu, členovia židovskej komunity a židovské objekty, americkí, izraelskí a britskí turisti, vojenské ciele, verejné dopravné prostriedky, letiská, železničné stanice, takzvaná celková infraštruktúra. Menej pravdepodobným, ale možným cieľom by mohli byť aj viac frekventované pešie zóny, obchodné domy, hotely, sály športových štadiónov a kultúrnych predstavení, cirkevné stretnutia a cirkevné objekty, vrátane pražského židovského mesta. [5]

Napriek vyššie uvedeným dôvodom pre potenciálny islamský útok, existujú aj faktory, ktoré znižujú riziko spomínaného útoku. Česká republika nie je tak atraktívna pre globálne prevádzkovanie islamských teroristov, vzhľadom na jeho veľkosť a vplyv zo strategického hľadiska, ako mnoho ďalších európskych krajín (v tomto ohľade dôležitejšie v našom geopolitickom priestore, napr. v Poľsku, a to aj v dôsledku vplyvnej poľskej komunity v USA a vzhľadom na silnú poľskú vojenskú prítomnosť v Iraku a Afganistane). Riziko islamského terorizmu na českom území však nemožno vylúčiť. Preto by sa spomínaná hrozba mala ešte analyzovať a predovšetkým nepodceňovať. [6]

2.3 Slovenská republika a terorizmus

Terorizmus je v súčasnosti aktuálnou hrozbou aj pre slovenskú republiku. Podľa štúdie londýnskeho strediska World Markets Research Centre v rebríčku štátov ohrozovaných terorizmom Slovensko zaujalo 159. priečku z celkového počtu 189. posudzovaných krajín stále táto hrozba existuje. Podľa toho istého zdroja takéto postavenie predstavuje len mierne riziko ohrozenia, pričom štúdia vychádza z piatich kritérií možnej indikácie teroristických aktivít:

- Podľa motivácie teroristov a teroristických organizácií,
- Podľa rozsahu teroristických aktivít v minulosti,
- Podľa dostupnosti a schopnosti v danej krajine plánovať a uskutočňovať teroristické aktivity,
- Podľa schopnosti vlády a špeciálnych služieb štátu predchádzať a efektívne čeliť teroristickým útokom.

Terorizmus je ako hrozba aktuálna aj pre Slovensko a má hned' niekoľko príčin a z nich vyplývajúcich podôb:

- Slovenská republika sa hlási k civilizačným hodnotám, ktoré väčšina teroristických organizácií vníma ako všeobecné zlo a je proti nemu odhodlaná bojovať všetkými

dostupnými prostriedkami. Slovensko otvorene deklaruje svoje integračné ambície a uskutočňuje aktívne kroky na ich naplnenie, čím sa spolupodieľa na procese globalizácie. Časť populácie v zahraničí aj na domácej pôde to prijíma kontroverzne, čo vyvoláva rôzne formy živelného aj organizovaného odporu. Aktuálne poznatky aj skúsenosti ukazujú, že tento odpor môže nadobúdať až podobu rôznych teroristických aktivít. [7]

- Na území Slovenskej republiky sa podobne ako aj v prípade iných štátov v rôznych formách presadzujú ich politické, ekonomické, kultúrne a iné záujmy, taktiež záujmy rôznych medzinárodných inštitúcií, obchodných, finančných a priemyselných organizácií, ktoré sú objektmi a cieľmi teroristických útokov všade na svete. Diplomatičké zastupiteľstvá, úrady pobočiek finančných, obchodných, priemyselných spoločností aj rokovania medzinárodných inštitúcií sú ich personifikáciou, čo teroristické organizácie vnímajú ako protivníka, a preto ich považujú za ciele svojich útokov. Spravodajská agenda teroristických organizácií okrem iného skúma a analyzuje, kde je terén pre teroristické útoky najvýhodnejší, najmä z hľadiska bezpečnosti alebo účinnosti. Územie Slovenska môže byť vyhodnotené z viacerých príčin ako takzvaný výhodný terén, teda aj priestor potenciálnych teroristických aktivít.
- Na území Slovenskej republiky, hustým osídlením a rozvinutým komunikačným systémom sa na relatívne malej ploche nachádza veľa citlivých objektov životne dôležitej a aj hlavne z bezpečnostných dôvodov problematickej infraštruktúry, ako sú jadrové elektrárne a iné energetické zariadenia, produktovody s tranzitom do ďalších európskych krajín, vodné nádrže, priemyselné závody so špeciálnymi výrobnými programami, dôležité komunikačné trasy a uzly, riečne prístavy a prekladiská, letiská a mnohé ďalšie, vrátane vojenských posádok, skladov a ďalších prvkov infraštruktúry. Ak by sa spomenuté objekty stali cieľom teroristických útokov, nemusí dôjsť len k energetickým výpadkom, či hospodárskym stratám, ale predovšetkým k závažným priemyselným haváriám, či ekologickým katastrofám s veľmi ťažko predvídateľným dopadom na životné prostredie a existenčné istoty obyvateľstva.
- Územie Slovenska svojim geopolitickým umiestnením na európskom území, a taktiež geografickými charakteristikami sa prirodzene stáva výhodným koridorom na ilegálnu migráciu rôznych komunit, pašovanie omamných látok, zbraní a ďalších produktov. Nachádza sa rovnako v priestore, do ktorého môžu byť prenesené konfrontačné strety rôznych zločineckých organizácií a dokonca i rôzne prejavy regionálnych konfliktov. Vznik a následná eskalácia takýchto krízových situácií môže vyvolať masovú a ťažko

zvládnuteľnú migráciu rôzne motivovaných komunit, čo je prostredie umožňujúce živelnú a riadenú infiltráciu zločineckých a teroristických skupín každého druhu. Prevažne hornaté a zalesnené Slovensko s priechodnými horskými dolinami a hrebeňmi, veľkým množstvom účelových horských objektov je súčasne prostredím, ktoré je mimoriadne vhodné pre zriadenie základní s dlhodobou pôsobnosťou, výcvikovým táborem, zásobovacích trás, ako aj rôznych konšpiratívnych pracovísk. [8]

Môžeme v skratke povedať, že terorizmus by sa mohol na území Slovenskej republiky prejavovať v nasledujúcich variantoch:

- Činnosť cudzích teroristických skupín operujúcich na našom území zameraných proti cudzím štátnym príslušníkom, zahraničným zastupiteľským úradom a organizáciám,
- Teroristické akcie cudzích teroristických skupín proti významným objektom ako prostriedok vydierania alebo odvety za angažovanie sa Slovenskej republiky v protiteroristickom boji,
- Teroristické akcie jednotlivcov alebo extrémistických skupín zameraných proti občanom, alebo cudzincom, ako sú migranti, ktorí sa vyznačujú rasovými, alebo etnickými motívami. [10]

2.4 Terorizmus 21. storočia

Terorizmus nemožno považovať za vynález modernej doby. Otázky, na ktoré sa odborníci súčasného terorizmu snažia nájsť odpoveď sú, či terorizmus prešiel výraznou zmenou v posledných rokoch, a či bol úspešný ako politická taktika. Tí, ktorí tvrdia, že sa terorizmus zmenil, hovoria o troch základných zmenách.

Štátom podporovaný teror vystriedal *teror páchaný jednotlivcami alebo nezávislými skupinami*. Podľa Ministerstva zahraničných vecí USA, roku 1987 bolo vykonaných stoosemdesiatdeväť teroristických činov podporovaných štátom, naopak v roku 1998 ich bolo len päť. Štyri krajiny, ktoré sa pravidelne objavovali na zozname sponzorov terorizmu, Kuba, Líbya, Sýria a Severná Kórea, neboli obvinené z účasti na medzinárodných teroristických útokoch viac než desať rokov. V porovnaní so skupinami ako je japonská Červená armáda, Írska republikánska armáda a Talianska Červené brigáda, ktoré majú jasne definovanú vodcovskú štruktúru. Novšie skupiny sú decentralizovanejšie a voľnejšie pospájané.

Nové skupiny sa tiež zdajú byť menej ochotné pri vydávaní vyhlásení a prihlasovaní sa k útoku. Uvedené skupiny však môžu byť väčšie ako ich predchodcovia. Organizácia Abu Nidal mala okolo 500 členov, Osama Bin Ladenova Al-Kaida má okolo 4000 – 5000

podporovateľov. Jednotlivci, ktorí nie sú členmi už existujúcich organizácií, sú viac zapletení do teroristických útokov ako v minulosti.

Stále väčšie množstvo útočných činov je páchaných v mene náboženstva ako v mene ideológie či nacionalizmu. Separatistické a revolučné hnutia zapletené v teroristických útokoch v posledných rokoch poklesli, kým náboženské skupiny vytvárajú rastúci počet organizácií, ktoré boli označené ako páchatelia medzinárodného teroru. V roku 1980 boli iba dve zo šesťdesiatich štyroch medzinárodných teroristických skupín považované za nábožensky motivované. V roku 1995 sa zaznamenal nárast na dvadsaťšesť z päťdesiatich šiestich organizácií. Medzi odborníkmi narastá obava, že ako náboženské motivácie stúpali, ciele teroristov sa stali oveľa veľkolepejšími, menej selektívnymi, a zároveň menej rozlišovali medzi svojimi cieľmi.

Počet teroristických útokov poklesol, ale tie, ktoré sa uskutočnili mali na konte viac obetí. Podľa Ministerstva zahraničných vecí USA, najviac teroristických útokov bolo spáchaných v roku 1987 s počtom šestošesťdesiatšesť. V roku 1998 ich bolo dvestosedemdesiattri, najnižší počet od roku 1971.

Pred útokmi na Svetové obchodné centrum a Pentagon bolo najviac strát na životoch pri bombovom útoku na lietadlo Air Indian, kde sikhskí militanti vyvraždili trisodvadsaťdeväť ľudí. Na druhom mieste bol bombový útok na Ambasadu USA v Nairobi v Keni, kde bolo zabitých 213 ľudí. V roku 1995 Timothy McVeigh zabil stošesťdesiat ľudí vo federálnej budove Alfreda P. Murraya v Oklahoma City. Verejnosť sa obáva aj dostupnosti zbraní hromadného ničenia, vrátane chemických a biologických zbraní.

Dni, ktoré nasledovali po septembrových útokoch sa vyskytli najmenej ďalšie tri útoky, ktoré môžu byť charakterizované ako teroristické, avšak ani jeden z nich nebol nábožensky motivovaný:

- V Kolumbii paramilitanti zavraždili pätnásť dedinčanov, ktorých obvinili, že spolupracujú s marxistickými gerilami.
- V Londonderry v Severnom Írsku vybuchla pozdĺž cesty bomba, ktorá zasiahla troch policajtov, bombu zrejme umiestnila IRA.
- Samovražedný útočník v Istanbule odpálil bombu na protest proti podmienkam v tureckých väzniciach.

Profilovo sú teroristi zväčša charakterizovaní ako chudobní a slabo vzdelaní mladí ľudia z utečeneckých táborov. Faktom zostáva, že mnohí z obvinených útočníkov na Svetové

obchodné centrum boli integrovaní, vo veľkej miere vysoko vzdelaní a dobre trénovaní dospelí ľudia, mnohí z nich mali rodiny a strávili roky v západnej Európe alebo v USA. [11]

2.5 Ciele teroristickej činnosti v súčasnosti

Cieľom súčasného svetového terorizmu je vo všeobecnosti zmena existujúcej globálnej politickej situácie vo svete, taktiež ovplyvnenie jej ďalšieho smeru budúceho vývoja. Hlavným cieľom každej teroristickej akcie, označovaným tiež ako pravý cieľ, je manipulácia, či ovplyvňovanie verejnosti ako celku prostredníctvom médií. Verejnosť však nie je homogénnym cieľom. Predovšetkým je rozdelená do troch hlavných častí:

- Prvá časť – časť verejnosti, proti ktorej je zamerané násilie teroristického aktu,
- Druhá časť – tvoria ju hlavne sympatizanti a podporovatelia teroristov,
- Tretia časť – tú tvorí verejnosť, ktorá je v danom momente bezvýznamná, či neutrálna, teda nesympatizuje ani s teroristami alebo ani terorizmus neodsudzuje.

Zmyslom útoku na tú časť verejnosti, ktorá je objektom násillia je ovplyvniť ju tak, aby spôsobila destabilizáciu režimu, jeho následné vyprovokovanie k odvetnej násilnej činnosti, ktorá povedie k jeho skompromitovaniu a k prejavom spoločenskej nespokojnosti. Každý teroristický útok znamená prezentáciu prítomnosti terorizmu. Úspešný útok povzbudí, a zároveň rozšíri tú časť verejnosti, ktorá sympatizuje, alebo priamo podporuje terorizmus.

Teroristi sa pri každom akte snažia získať z indiferentnej časti verejnosti na svoju stranu maximum ľudí aj za cenu, že časť prejde na protiteroristickú pozíciu. Je platná jednoduchá súvislosť, že hlavné, tzv. pravé ciele sa dosahujú pomocou realizácie nepravých cieľov, ktorými môžu byť zámerne alebo náhodne vybrané objekty, alebo osoby, ktoré bývajú spravidla bezbranné a nevinné. [11]

3 PROSTRIEDKY TERORISTOV NA DOSIAHNUTIE SVOJICH CIEĽOV

Prostriedky, ktoré teroristi používajú na splnenie svojich cieľov nie je možné považovať vždy za akt terorizmu, pretože tieto prostriedky môžu používať aj kriminálne živly, psychicky narušené osoby a podobne.

- **Bombový útok** – pod týmto pojmom rozumieme všetky útoky s použitím výbušných látok rôzneho druhu ako sú klasické trhaviny, zápalné látky, nukleárne nálože a podobne. Cieľom útoku je fyzická likvidácia vytypovaných osôb, zničenie symbolických objektov, alebo významných zariadení. Objektom útoku môžu byť predstavitelia vlády, školy, verejná doprava, letiská, vlakové a autobusové stanice, jadrové a iné elektrárne, vodné diela, miesta s veľkou koncentráciou ľudí a podobne. Útočníkmi sú osoby, ktoré prešli špeciálnym výcvikom, sú často ochotné pri útoku obetovať svoj život. Forma prevedenia, použitie výbušných mechanizmov, veľkých dopravných prostriedkov vozidiel, lietadiel a lodí najčastejšie vezúcich trhaviny a zápalné látky.
- **Útok chemickým, biologickým a rádiologickým materiálom** – Cieľom útoku je vyvolanie paniky medzi ľuďmi, a tým vydieranie predstaviteľov vlády pred prijatím určitých krokov, či opatrení, napríklad kontaminovanie vody. Objektom útoku môžu byť aj vodné zdroje a ich rozvody, ako aj objekty uvedené v odseku o bombových útokoch. Útočníkmi sú taktiež osoby, ktoré prešli špeciálnym výcvikom. Materiál môže byť rozšírený formou biologického oblaku za pomoci rozprašovacieho zariadenia, odparovaním nebezpečnej látky, alebo primiešaním do potravín, vody, krmív a podobne.
- **Únosy a zadržanie rukojemníkov** – Cieľom je vytvoriť priestor na rokovanie s predstaviteľmi štátnej a politickej moci, takzvaná výmena väzenských spoločníkov alebo zabezpečenie únikovej cesty na územie, na ktoré sa nemôžu teroristi dostať legálnym spôsobom. Objektom môžu byť aj štátni činitelia, ale aj radoví občania každej vekovej kategórie. Útočníkmi sú najčastejšie profesionáli, ale v niektorých prípadoch aj psychicky narušené osoby. Vykonáva sa ako samostatná akcia alebo súčasť inej teroristickej operácie. Osoby sú zavlčené do pripravených úkrytov, alebo ide o tzv. zabarikádovanie sa v určitom priestore a podobne.
- **Vydieranie** – v tejto oblasti je hranica medzi kriminálnou činnosťou a terorizmom takmer nerozoznateľná.

- Zastrasovanie a vyhrážanie sa – Vyhrážanie sa predovšetkým bombovým útokom je jedna z najstarších metód činnosti teroristov. Ich cieľom je vyvolať zmätok a mimo-riadne opatrenia, ktoré vedú k prerušeniu určitej činnosti, napríklad činnosť letiska. Pri-bližne dve percentá hrozieb majú reálny základ a z celkového počtu vyhrážok je možné teroristom prisúdiť asi len desať percent. Najčastejšie túto metódu používajú psychicky narušené osoby, ktoré sa chcú vyhnúť určitej povinnosti ako napríklad deti v škole. Oznámenie prebieha formou telefonátu, písomne alebo prostredníctvom iných osôb.
- Sabotáže a diverzie – Rozvracaním označujeme systematické a sústavné pokusy o naru-šenie existujúceho spoločenského systému. Vykonávateľmi sú spravidla sympatizanti teroristov, ale nie priamo teroristi. Jedná sa o úmyselné poškodenie zariadení a prístro-jov, znehodnotenie materiálov, nedodržanie technologických postupov a podobne.
- Propaganda a dezinformácia – Ako samotné nie sú teroristickým aktom, pretože chýba jeden z atribútov terorizmu, ktorým je takzvané vyvolanie hrôzy a strachu. Cieľom je formovanie spoločenského vedomia, napríklad: podávanie klamlivých informácií, pre-myslený psychologický nátlak
- Vraždy významných osôb – Možno ich považovať za zvláštnu formu demonštrácie ná-silia, a zároveň sú účinnou zbraňou teroristov. Cieľom je likvidácia prekážajúcej osoby, ktorá má významné spoločenské postavenie alebo vyvolanie paniky v určitej spoloč-en-skej vrstve. Napadnutie musí zaistiť širokú publicitu a pozornosť verejnosti. Útoky sú vykonávané s použitím strelných zbraní, granátov alebo pomocou výbušnín.
- Deštrukcia elektronických, informačných a počítačových systémov – Bezprostredne nie sú príkladom teroristického ataku. Hlavným cieľom sú počítačové siete rôzneho charak-teru, navádzanie , informačné a iné systémy, ktorých prekonanie môže spôsobiť vážne škody, ako napríklad deštrukcia navádzacieho systému takmer určite spôsobí havárie lietadiel, lodí, a tak ďalej. Samotným cieľom však nemusí byť len deštrukcia týchto za-riadení, ale aj získanie alebo zmena informácií, či implementácia počítačového vírusu, ktorý v samotnom systéme napríklad nariadi prevod financií na iné konto alebo spôsobí samovoľnú aktiváciu zbraňových systémov a podobne. [12]

4 BOJ PROTI TERORIZMU

Z právneho alebo všeľudského hľadiska, teror, terorizmus, či teroristické operácie nemajú svoje pravidlá. Zvolené formy a taktika ich realizácie sú spravidla účelové, vysoko flexibilné, a zároveň aj ťažko predvídateľné. Ako príklad jedného z hlavných dôvodov zložitosti a obtiažnosti účinného boja s terorizmom. [2]

Po brutálnych teroristických útokoch na tokijské metro v marci 1995, zahynulo tridsaťštyri osôb a viac ako stovka bola zranených, sérií teroristických útokov na území Ruska v rokoch 1995 až 2002 a na americké mestá ako je New York, či Washington v roku 2001 si celý svet uvedomil že boj proti medzinárodnému terorizmu je úloha, ktorej by nemal nik vyhýbať, a že proti stratégií a zvolenej taktike medzinárodných teroristických sietí nestačí len demonštrácia a použitie sily. Spomínaný problém sa musí riešiť predovšetkým pravdivou identifikáciou príčin vzniku terorizmu a hľadaním spôsobov na ich odstránenie. Druhou otázkou je samozrejme či na riešenie už zistených príčin nájde politická vôľa dostatok prostriedkov.

Samotná história boja proti terorizmu je tak stará, ako samotný terorizmus. Vývojovým tendenciám terorizmu sa musel rovnako prispôsobovať aj boj s ním, niekedy viac a niekedy menej úspešne. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že až donedávna ťahal za kratší koniec protiterorizmus. Príčin je hneď niekoľko, jednou z nich je aj skutočnosť, že v boji proti terorizmu sa prijímali opatrenia na riešenie dôsledku teroristického aktu, no málokedy sa prihliadalo na potrebu prevencie. Príčiny sa dôkladne neskúmali, prečo terorizmus vzniká, resp. pravé príčiny nechceli byť videné. [2]

Boj s terorizmom predstavuje komplex opatrení v procese jeho poznávania a odhaľovania, v oblasti vnútroštátnej politiky, spolupráce na medzinárodnej úrovni, legislatívy, činnosti spravodajských a ďalších špeciálnych služieb, a taktiež aktívneho uplatňovania preventívnych aj represívnych opatrení štátu a jeho inštrukcií proti predvídaným, alebo už prebiehajúcim, či talentovaným teroristickým aktivitám. Mnohé opatrenia boja proti terorizmu do značnej miery vyplývajú z topológie jeho prejavov, stratégie a taktiky, uplatňovania metód, rozsahu a prirodzene aj používaných prostriedkov. [2]

V tradičnom poňatí zahŕňa boj proti terorizmu dve skupiny aktivít:

- Protiterorizmus – obranné, pasívne či preventívne opatrenia, ktoré sú zamerané na zníženie zraniteľnosti osôb a majetku voči teroristickým aktom pre prípady, že by im nebolo možné predísť alebo úplne zabrániť. Môžu zahŕňať aj obmedzené použitie vojenskej sily,

- Kontraterorizmus – ofenzívne opatrenia, zahŕňajú celý komplex opatrení na predchádzanie, odstránenie a rýchlu reakciu na teroristické aktivity vo všeobecnosti. [2]

4.1 Politické prístupy v boji proti terorizmu

Skúsenosti pri riešení rôznych foriem teroristických útokov v nedávnej minulosti ukázali, že sú možné zhruba tri prístupy štátu ako vzniknutú situáciu riešiť.

- 1. prístupom – je ustúpenie vo všetkých požiadavkách teroristom. Z hľadiska taktického môže byť uvedený prístup úspešný, no zo strategického hľadiska vedie skôr k narastaniu teroristických aktivít, a takisto môže viesť až k veľkej kríze v konkrétnom štáte s pravdepodobnými negatívnymi dôsledkami aj na širší región a celkovú stratégiu boja proti terorizmu.
- 2. prístupom je vyjednávanie s teroristami dosiahnuť čo najväčší vlastnými úspech za čiastočné ústupky teroristom. Spomínaný prístup je viac blízky európskym krajinám, ktoré niekedy z taktického hľadiska ustúpia niektorým požiadavkám teroristov v snahe, napríklad dosiahnuť, čo najrýchlejšie prepustenie svojich občanov. Taký postup môže mať strednodobý úspech pre konkrétnu krajinu, ale sťažuje pozíciu krajín, ktoré sú menej bohaté a nie vojensky silné. V prípade terorizmu spojeného s extrémnym náboženským fundamentalizmom, nemá nádej na dlhodobější úspech.
- 3. možným prístupom je nerobiť za žiadnych okolností ústupky páchatelom teroru. Zástupcom spomínaného prístupu je predovšetkým USA. Podľa protiteroristickej politiky, vláda USA nikdy neurobí žiadne ústupky teroristom zadržujúcich súkromné alebo oficiálne osoby danej krajiny. Nepristane na prepustenie zločincov z väzenia, výkupné a na zmenu svojej politiky, prípadne súhlas s inými aktmi, ktoré boli povzbudením pre teroristov. V súčasnosti sme však svedkami, že vyjednávať s teroristami odmietajú aj iné krajiny – Ruská federácia v prípade obsadenia jedného z moskovských divadiel, alebo Taliansko a Južná Kórea v prípade únosu svojich občanov v Iraku. [3]

4.2 Princípy boja proti terorizmu

➤ Cieľ boja proti terorizmu

Všeobecným cieľom boja proti terorizmu je neutralizácia teroristických skupín ofenzívnymi alebo pasívnymi opatreniami. Neutralizáciu teroristických skupín nie je možné chápať len ako fyzickú likvidáciu jej členov, ale aj ako elimináciu ich zdrojov vzniku a financovania .

Smrt' jedného teroristu je vo väčšine prípadov znamením jeho takzvanej oslavy za mučeníka a objavenie sa nových teroristov. [6]

➤ **Spojenie úsilia**

Boj s terorizmom si vyžaduje prepojenie úsilia mnohých inštitúcií a jednotlivcov na národnej úrovni, vlád štátov na úrovni medzinárodnej. Jedným z najcitlivejších a najdôležitejších predpokladov tvoriacich, tzv. mozaiku spoločného úsilia je dobre fungujúca spravodajská služba, ktorej úloha spočíva v zistení ako, kedy a prečo teroristi chcú uskutočniť teroristický útok. Druhú rovinu tvorí najmä medzinárodná spolupráca, čo umožňuje získať také poznatky o činnosti teroristických organizácií, respektíve vytvoriť také protiteroristické sily, ktoré nemožno dosiahnuť len vlastnými. [6]

➤ **Legálnosť**

Vo svojej podstate nie je problémom boja proti terorizmu, pretože právo na sebaobranu je vo všeobecnosti uznávané, mnohé štáty súhlasia s názorom, že teroristický útok je zločinom ako v mieri, tak počas konfliktu aj v období vojny. Vojna v Iraku ukázala, že súčasné medzinárodné právne normy dostatočne neukazujú zmenu globálneho bezpečnostného prostredia. [6]

➤ **Sústavnosť, trpezlivosť a vytrvalosť**

Uvedené tri základné atribúty spĺňajú úspešnosť boja proti terorizmu. Identifikáciu a paralyzovanie teroristov v krajine, alebo regióne, kde je medzi nimi a obyvateľstvom úzka spolupráca, predchádza častokrát veľmi ťažká a aj zdĺhavá politická a spravodajská práca. Pokračovanie operácie v Afganistane, či príprava operácie v Iraku to jasne dosvedčuje. Naozaj náročné je aj presadzovanie preventívnych opatrení do života spoločnosti, pretože ľudia a aj inštitúcie, kým nie sú samé bezprostredne ohrozené terorizmom, sa neradi nechávajú obmedzovať. Svedkami uvedeného sme predovšetkým v leteckej doprave, obzvlášť pri zámorských letoch. Kontrola cestujúcich v leteckej doprave sa od septembra 2001 radikálne sprísnila. [6]

➤ **Zdržanlivosť**

Zdržanlivosť v kontexte boja proti terorizmu je dôležitá ako pri stanovovaní cieľov, tak pri dodržiavaní legálnosti. Predčasné uskutočnenie akcie proti jednotlivým teroristom môže byť naozaj kontraproduktívne, ak nezaručí neutralizáciu celej teroristickej skupiny. Podobne, ak

sa príjmu príliš prísne opatrenia na kontrolu zdrojov a obyvateľstva, môže to viesť k nelegitímnosti a zbytočnej podráždenosti civilného obyvateľstva. [6]

➤ **Bezpečnosť**

Bezpečnosť ako taká je samozrejmom požiadavkou v každej operácii nielen v protiteroristickej. Protiteroristické operácie musia byť naplánované tak, aby sa minimalizovalo riziko ľudských, finančných a materiálnych strát predovšetkým nezainteresovaného civilného obyvateľstva, ale aj nasadených protiteroristických prostriedkov a síl. Opatrenia boja proti terorizmu musia zahŕňať v sebe zdravotnícke zabezpečenie a operačnú bezpečnosť. [6]

➤ **Informačné pokrytie**

Úspešnosť každej protiteroristickej akcie závisí od hodnovernosti, rozsahu, presnosti a aktuálnosti. Spravodajské služby musia byť schopné okrem základných informácií, ako je sila teroristov, ich schopnosť, logické kapacity, vybavenie, profily lídrov, zásobovanie, zdroje a taktika poskytnúť aj špecifické informácie ako sú ciele teroristov, prepojenie, indikácie o ich ochote zabiť alebo presvedčení zomrieť za správnu vec a podobne.

Jedným z určitých princípov boja s organizovaným terorizmom je nezmieriteľnosť k jeho nositeľom. Znamená to, že zástupcovia terorizmu v praxi by v žiadnom prípade nemali uniknúť trestu na základe existujúceho práva, nemali by sa s nimi uzatvárať žiadne dohody o znižovaní prijatého trestu, v antiteroristických operáciách a pri prenasledovaní a zatýkaní teroristov sa musí postupovať obozretne, rozhodne a taktiež by sa mali presadzovať a uplatňovať čo najprísnejšie pravidlá a sankcie voči podporovateľom teroristických organizácií. Ďalším princípom boja s organizovaným terorom je akceptovanie skutočnosti, že v boji proti jeho rôznorodým prejavom je aj masívna vojenská sila spravidla len málo účinná. Úspech väčšinou závisí od kvality jedného z prostriedkov boja proti terorizmu. [6]

4.3 Prostriedky v boji proti terorizmu

➤ **Diplomacia**

Je rozhodujúcim prostriedkom boja proti súčasnému medzinárodnému terorizmu, ktorý prekračuje až hranice štátov. Teroristické organizácie sú v súčasnosti rozmiestnené po celom svete a bojovať proti takej teroristickej sieti, ako je Al-Kaida pôsobiaca po celom svete, vyžaduje koordinované úsilie veľkého množstva podieľajúcich sa štátov. Diplomacia ako prostriedok boja proti terorizmu má svoje limity. Je obťažne predpokladať, že by sa teroristi podriadili zmluvám alebo rezolúciám OSN. [3]

➤ **Trestné právo**

Zabezpečuje stíhanie teroristov trestnými senátmi a má zároveň najzložitejšiu úlohu boja proti terorizmu. Trestný súdny systém môže vo veľkej miere pomôcť redukovať terorizmus mnohými spôsobmi. Jedným zo spôsobov je aj dlhodobé uväznenie lídrov teroristických skupín a dlhodobo pripravovaných vykonávateľov teroristických aktov, súčasne utlmí, znemožní alebo oddialí uskutočnenie teroristickej aktivity, pretože príprava teroristov nie je krátkodobou záležitosťou. V prípade samovražedných útokov ju možno považovať za irelevantnú. [3]

➤ **Monitorovanie a obmedzenie finančných tokov**

Financie sú najdôležitejšou súčasťou pripravovania každého teroristického útoku. Regulácia finančných tokov na podporu terorizmu sa spravidla uskutočňuje dvomi spôsobmi:

1. zmrazením účtov jednotlivcov, teroristických skupín a krajín, ktoré terorizmus podporujú,
2. zákazom materiálne podpory terorizmom.

Snaha o prerušenie financovania teroristov predstavuje dve hlavné úskalia, s ktorými je potrebné počítať:

1. terorizmus je financovaný z krátkodobých peňazí ako je predaj omamných látok, ilegálne obchodovanie so zbraňami a iné kriminálne aktivity,
2. tok teroristických peňazí je veľmi obťažne sledovať, nakoľko sa prevažne jedná o falošných majiteľov účtov, finančných sprostredkovateľov, kombináciu legitímnych a nelegitímnych fondov, dary a podobne. [3]

➤ Použitie ozbrojených mocenských prostriedkov

Pod ozbrojenými mocenskými prostriedkami je dôležité chápať špeciálne jednotky, ozbrojené sily a policajné sily. Uvedený pojem nie je možné zužovať len na políciu alebo na vojenské sily. Naozaj veľmi dôsledne musia byť rozdelené úlohy, aby nemohlo dôjsť k duplicitě. Čo sa týka samotného použitia vojenských ozbrojených síl, najväčším limitujúcim faktorom ich použitia je skutočnosť, že teroristi nevyužívajú bežné konvenčné vojenské metódy samotného boja. [3]

➤ Spravodajská činnosť

Jedná sa najmenej viditeľný, ale vo svojej podstate najdôležitejší a najúčinnnejší, no zároveň najzložitejší prostriedok boja proti terorizmu. V reálnom čase dostupné kvalitné informácie si vyžadujú infiltráciu agentov do spomínaných teroristických skupín alebo priamo z nich získať spolupracovníkov. Skupiny sú väčšinou malé, podozrievavé voči novým členom a hlavne sa vyznačujú veľmi dobrou operačnou bezpečnosťou.

Cieľom uvedenej stratégie je identifikácia pozícií jednotlivých členov a organizačných prvkov vo vnútri organizačnej štruktúry teroristickej organizácie, ako aj zistenie cieľov a plánov vedeniam odhalenie tajného krytia organizácie, siete jej sympatizantov a podporovateľov, výcvikové a logické základne, finančné zdroje a ďalšie skutočnosti, na ktorých činnosť teroristickej organizácie priamo alebo nepriamo závisí. Na základe už uvedeného spravodajského rozpracovania, potom možno potenciál infiltrovanej organizácie buď využiť v širšej operácii alebo organizáciu oslabiť najúčinnnejším a najmenej bolestivým spôsobom.

Takúto prax úspešne uplatňovali agenti špeciálnych tajných služieb Spojeného kráľovstva, Severného Írska v boji proti skupinám radikálneho ozbrojeného krídla IRA. V jednotlivých kampaniach osobitnú úlohu zohrávali nasadené operačné jednotky dvadsiateho druhého pluku SAS. Po naozaj dôslednom spravodajskom rozpracovaní záujmového objektu úspešne v praxi uplatňovali pripravené nástrahy a pasce, pomocou ktorých zatýkali príslušníkov akčných jednotiek IRA a nezriedka ich aj fyzicky priamo likvidovali na teroristických akciách.

Napriek už spomínanej účinnej skúsenosti, spravodajské rozpracovanie takých organizácií akými sú napríklad Al – Kaida, ozbrojené skupiny palestínskych radikálov či čečenských separatistov a mnohých ďalších, je nezriedka problematické. Prevažne je limitované nielen spoľahlivým konšpiratívnym krytím, ale aj iným charakteristickým aspektami. V tomto prípade sa jedná o náboženský fundamentalizmus, rodový tradicionalizmus, lojalnosť a až fanatickú oddanosť programu a ambíciám vlastného hnutia a jeho exponentom, hierarchiu

všeobecných hodnôt, ale rovnako o tradície rodovej pomsty v prípade zrady, či zlyhania, osobitný základ čestnosti a podobne. Uvedené predstavuje významný morálny a psychologický činiteľ, súčasne účinnú bariéru pred infiltráciou nežiadúceho pôsobenia z vonkajšieho prostredia.

Spôsobom, akým je možné proti terorizmu ako takému uspieť je len lepšia spolupráca tajných služieb, spojená so zlepšovaním začlenením najrizikovejších skupín do samotnej spoločnosti. Napriek tomu, že bezpečnostné opatrenia pomáhajú, polícia a armáda môžu nebezpečenstvo len zmierniť. Je to v dôsledku toho, pretože je lepšie snažiť sa aj o to, aby sme mladých moslimov dostali na našu stranu. Zároveň je potrebné si uvedomiť, že stopercentná bezpečnosť neexistuje, a pravdepodobne ani existovať nebude.

Terorizmus je neoddeliteľným sprievodným javom vývoja celej spoločnosti. Napriek tomu že sa usilujeme zásadne problémy, ktoré vyvoláva terorizmus riešiť, v súčasnosti nie je možná úplná eliminácia terorizmu. Ľudia sú odsúdení teroru a terorizmu čeliť a naučiť s ním žiť. [3]

4.3.1 Budúcnosť boja proti terorizmu

V posledných rokoch sme svedkami stále rastúcej snahy o zdokonalenie a rozšírenie možnosti boja proti terorizmu a o vytvorenie bezpečnejšieho spoločenského prostredia.

Príkladom môže byť návrh na prijatie smernice o zadržiavaní údajov z e-mailovej a telefonickej komunikácie Európskou komisiou. Dôležitým oporným bodom obhajcov spomínaného návrhu je boj proti terorizmu a organizovanému zločinu, no ich argumenty sa neopierajú o žiadnu expertízu vplyvu. Oponenti, ktorí sa obávajú o zneužitie ukladaných údajov pokrstil smernice s názvom „Veľký brat“. Celý systém Veľkého brata by mal byť schopný zachytiť a zatriediť napríklad dĺžku hovoru a čas, telefónne číslo volajúceho, takzvané ID, ale aj meno a adresu volajúceho. S uvedenou smernicou sa každý mobilný telefón či internetový prehliadač stane spôsobom, ako vás môže sledovať „Veľký brat“. „Nikdy nebudete sami“, vyhlásil Erik Joseffson z medzinárodnej Nadácie pre slobodnú informačnú infraštruktúru. Viac odhaľujúce je tvrdenie riaditeľa výboru europarlamentu pre občianske slobody Alexandra Alvara Nuna, podľa ktorého by priemerná telekomunikačná spoločnosť a internetový provider museli ukladať v priemere od dvadsať do štyridsať tisíc terabitov na viac. [4]

V papierovej podobe by to predstavovalo zhruba desať miliónov kilometrov vysokú hromadu popísaného papiera. Je to ekvivalent desiatich stohov dokumentov, z ktorých by každý dosiahol zo Zeme až na Mesiac.

Naskytá sa nám tak dôležitá otázka ako je, kto zaplatí náklady? Pre Slovak Telekom by sa mali náklady vyšplhať do sto miliónov českých korún, na desiatky miliónov českých korún to odhaľuje Orange a O₂.

Kritici smernici vyčítajú hlavne nízky efekt pri stíhaní útočníkov či boja proti terorizmu. Teroristi si veľmi ľahko nájdu cestu, ako sa vyhnúť vystopovaniu na základe zadržovaných údajov. Ak by však bola uvedená smernica prijatá, Európska únia by mala tvrdšie pravidlá o uchovávaní dát, napríklad v porovnaní s USA, ktoré sú stále vo vyhlásenej vojne proti terorizmu. Považujeme to za veľký paradox.

Jedným z ďalších systémov budúcnosti, ktorý sa dá rovnako ľahko zdôvodniť je boj proti terorizmu pomocou navigačného systému Galileo. Celkové náklady na vybudovaný operačný systém sú odhadované na 3,6 miliardy eur. Systém by malo tvoriť zhruba tridsať družíc. Iné prognózy hovoria o tom, že sa jeho všestranne využiteľné služby, zväčša bezplatné by malo v roku 2020 využívať približne 2,5 miliardy ľudí.

Niektorí ľudia by zasa ocenili menej zosieťovaný svet krížom-krážom. Zvlášť sa oplatí byť v strehu, napríklad aj s terorizmom, pretože Galileo nie je len čisto civilným projektom, ako sa javí v oficiálnych deklaráciách. Jeden zo signálov, takzvaný PRS, a budú ho využívať iba vlády Európskej únie a ich armády. Revolučnosť Galilea, oproti americkému GPS ktorý je známy svojou nákladnosťou má byť aj v pokrytí, presnosti odchýlka asi jeden meter či v nevidanej využiteľnosti.

Skeptici by však dodali, že aj v zneužitelnosti. Všadeprítomné zosieťovanie a kontrolné oko štátu, ktoré pri záujme o bezpečnosť je ešte ako tak znesiteľné, ale len v prípade liberálnych demokracií. Len si stačí predstaviť, že by služby GPS a Galilea mali k dispozícii Hitler alebo Stalin.

Ďalším z problémov je čo možno najlepšie nastavenie systému, pretože ako napríklad jednodňový výpadok by podľa súčasných odhadov spôsobil v roku 2020 škodu zhruba 6 miliárd eur. Uvedený problém však nie je finančný.

Kľúčovou otázkou je vybudovanie, či je vybudovanie Galilea naozaj také dôležité a potrebné. Rusi spolu s obyvateľmi Indie sa zamýšľajú na obnovou Glonassu tak, aby mohli

Spojené štáty americké kontrolovať Európu. USA svoj systém GPS neustále modernizujú, a tak rozdiely v budúcnosti medzi oboma systémami budú veľmi zanedbateľné. Vysoký štátny funkcionári, ako napríklad francúzsky minister zahraničia Philippe Douste – Blazy alebo Jacques Chirac, označili Galilea za takzvaný symbol nezávislosti Európskej únie.

Ostáva už len otázkou či je takto chápaný spomínaný navigačný systém v záujme Českej republiky a Slovenska, či iných európskych štátov alebo sa jedná len o prestíž. Hlavnou snahou je pravdepodobne zmiernenie neviazanosti územia Európy na Spojené štáty americké.

[4]

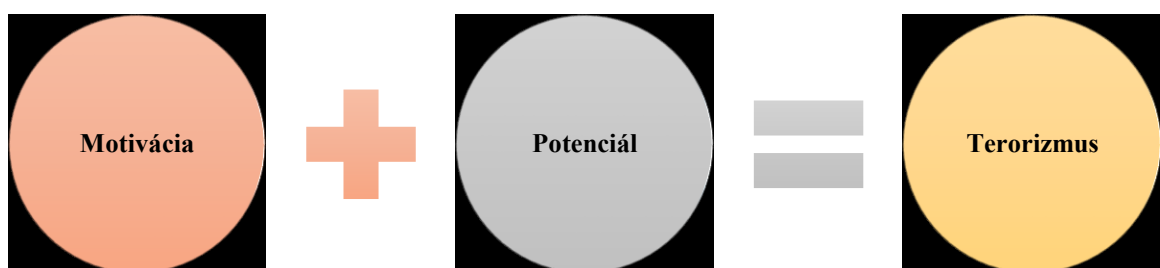
II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝVOJ TERORISTICKÝCH ÚTOKOV VO SVETE A V EURÓPE OD ROKU 2000 PO SÚČASNOSŤ

V praktickej časti záverečnej práce sme pozornosť upriamili na vývoj teroristických útokov vo svete od nového milénia. V krátkosti sme spomenuli teroristické útoky, ktoré najviac zarezonovali vo svete, najmä v rokoch 2015 až 2017. Dôkladnejšej analýze z hľadiska vykonaných a možných teroristických útokov sme podrobili tri krajiny Európskej únie, a to Francúzsko, Českú republiku a Slovensko. V tejto časti práce sme okrajovo spomenuli najväčšie teroristické organizácie, ich motívy a spôsob financovania. Významnú časť tu tvoria prognózy budúceho vývoja terorizmu a tiež nové nástrahy zo strany teroristov. V praktickej časti záverečnej práce sme zároveň podali konkrétne návrhové opatrenia, ktoré by mali eliminovať útoky zo strany teroristických organizácií a oslabiť ich štruktúry.

Terorizmus bezpochyby patrí k najväčším hrozbám súčasného sveta. Vďaka médiám je tak vnímaný obyvateľmi krajín z celého sveta. Teroristické útoky sú nepochopiteľné, desivé a odsúdeniahodné. V skutočnosti je pravdepodobnosť, že človek zahynie pri teroristickom útoku veľmi nízka. V porovnaní s ostatnými príčinami úmrtí ide o zanedbateľné čísla.

Ideologickou výhodou argumentov, ktoré sa opierajú o peniaze ako "kyslík" terorizmu je to, že zakrývajú otázku politickej nenávisťi. V kombinácii s odvolávkami na nenávisť a zlo to umožňuje vysvetlenie politického násillia. Problém terorizmu sa zjednodušil na jednoduchú rovnicu, a to:

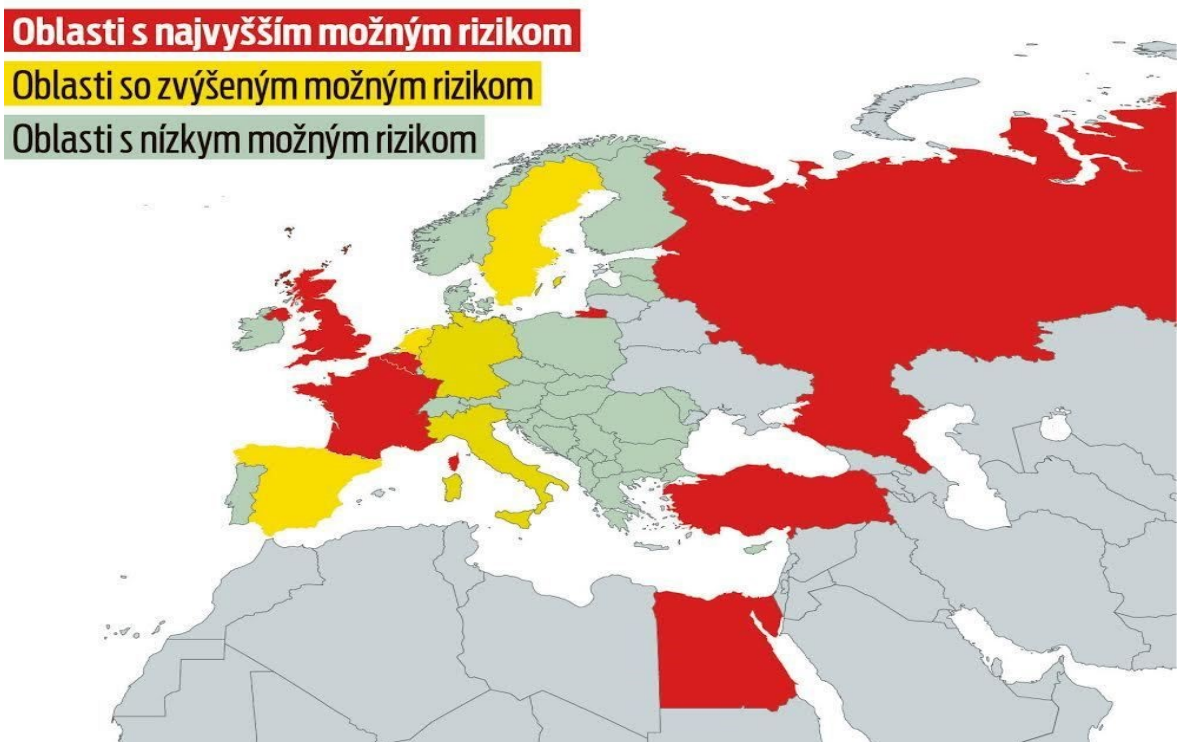

Obr. 1. Problém terorizmu vyjadrený rovnicou [4]

Zdroj: Kavický et al., 2015

Ak zlo predstavuje motivačný člen rovnice, financie zabezpečujú jej potenciálnu stránku. Terorizmus totiž potrebuje byť multimiliardovým "biznisom". Financovanie terorizmu je považované za ústredný bod terorizmu. Otázka peňažných prostriedkov je úzkou spájaná aj s indoktrináciou (snaha o prijatie určitej doktríny) a regrutovaním (zokupovaním, zhromažďovaním). V prípade, že je terorizmus pozbavený ktorejkoľvek časti, jeho šanca na úspech sa radikálne znižuje.

Jednou z najväčších hrozieb v 21. storočí je terorizmus. Česi, Slováci a obyvatelia ďalších krajín sveta sa s pojmom terorizmus stretávajú väčšinou v médiách - v rozhlase, televízii a na internete, kde sú čoraz častejšie zverejňované správy o krvavých útokoch v rôznych častiach Európy a Blízkeho východu. [8]

Obr. 2. Veľká mapa strachu [4]

Zdroj: Infografika NČ

Ku krajinám s najvyšším možným rizikom teroristických útokov patria:

- Turecko – ide o oblasti, ktoré hraničia so Sýriou. Časté sú aj konflikty medzi Kurdmi;
- Egypt – leží pri nebezpečnom polostrove Sinaj a hraničí s Líbyou;
- Rusko – platí tu zvýšená opatrnosť na verejných priestranstvách a v turistických oblastiach, napr. trhoviská. Najohrozenejšie sú Severný Kaukaz a Moskva;

- Belgicko – platí tu 3. stupeň teroristickej hrozby (útok je vysoko pravdepodobný) a na celom území sú rozmiestnené policajné hliadky na hraniciach;
- Francúzsko – zvýšená je tu kontrola na všetkých vstupoch do štátu a platí tu zákaz ohňostrojev a používania dronov v okolí hlavného mesta.

Ku krajinám so zvýšeným možným rizikom teroristických útokov patria:

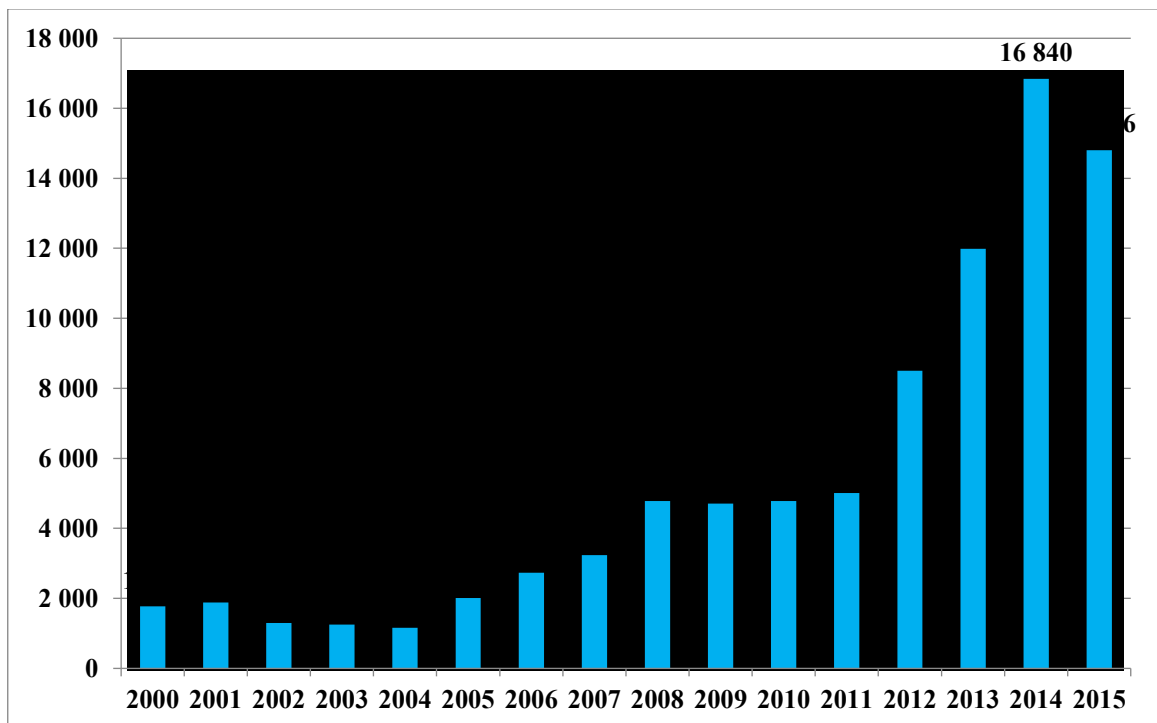
- Švédsko – v krajine sa vyskytujú radikálni islamisti a platí tu 4. stupeň z 5;
- Španielsko – platí tu 4. bezpečnostný stupeň, čiže vysoké riziko útokov. Na letiskách a stanicích je posilnená policajná ochrana;
- Holandsko – platí tu všeobecné riziko teroristických útokov, predovšetkým v oblastiach, kde sa zhromažďujú migranti a turisti;
- Taliansko – vyhlásený je tu 2. najvyšší bezpečnostný stupeň. Sprísnená je ochrana na celom území, a najmä na hraniciach;
- Nemecko – platí tu všeobecné riziko ohrozenia a posilňujú sa kontroly polície stanicích, letiskách. Súčasne sú zavedené kontroly na hraniciach s Rakúskom.

Ku krajinám s nízkym možným rizikám patria:

- Česko, Poľsko – nízke riziko terorizmu, obozretnosť vo veľkých davoch ľudí;
- Rakúsko – zvýšená bezpečnosť v okolí francúzskych inštitúcií;
- Maďarsko – pri dôležitých objektoch a na voľných priestranstvách je zvýšený počet policajtov. Posilnený je bezpečnostný stupeň B teroristického rizika (max. je D);
- Dánsko – bezpečnosť je na vysokej úrovni po útokoch v Kodani;
- Bulharsko, Grécko, Fínsko, Estónsko, Litva – hrozba útokov je nízka podľa úradov;
- Írsko, Luxembursko – posilnenie kontroly na letiskách, stanicích, hraniciach (riziko útokov je veľmi nízke);
- Portugalsko – nízke riziko teroristických útokov, avšak posilnená je ochrana na troch medzinárodných letiskách a hlavnej synagógy v Lisabone;
- Chorvátsko – krajina patrí k najbezpečnejším krajinám z hľadiska možnosti teroristických útokov;
- Cyprus – platí tu všeobecné riziko ohrozenia;
- Rumunsko – vyhlásené je tu nižšie stredné riziko a je tu možné ohrozenie teroristickými útokmi. Bezpečnostné opatrenia sa týkajú letísk a v blízkosti významných inštitúcií;
- Lotyšsko, Slovinsko – občania týchto dvoch krajín by mali zvážiť cestovanie do Francúzska.

Vo svete sú teroristické útoky takmer každodennou súčasťou života. Ich počet sa za posledných sedemnášť rokov rapídne zvýšil. Západná Európa nie je jedinou oblasťou, ktorá sa obáva útokov extrémistov. V posledných rokoch bol najviac postihnutý Blízky východ spolu s južnou Áziou a severnou Afrikou. Štatistiky poukazujú na počet obetí útokov, ktorý neustále rastie.

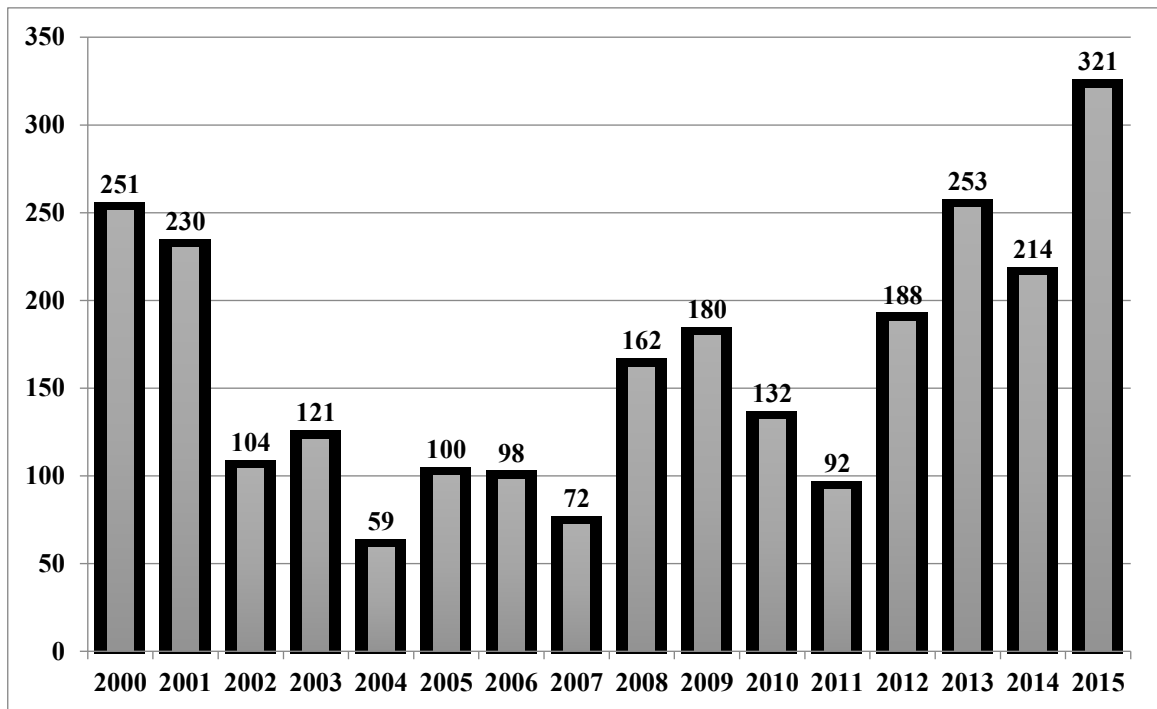
Od roku 2000 do roku 2015 vzrástol počet teroristických útokov vo svete osemnásobne. Zatiaľ čo na začiatku 21. storočia bolo v západnej Európe zaevidovaných 251 a vo svete 1 777 incidentov, v roku 2015 to už bolo 321 na európskom kontinente a viac ako 14 000 v svetovom meradle. Pre západnú Európu bol rok 2014 najhorší rok od začiatku storočia, svet zažil najviac útokov, a to až 16 840. [8]

Obr. 3. Graf počtu teroristických útokov vo svete [8]

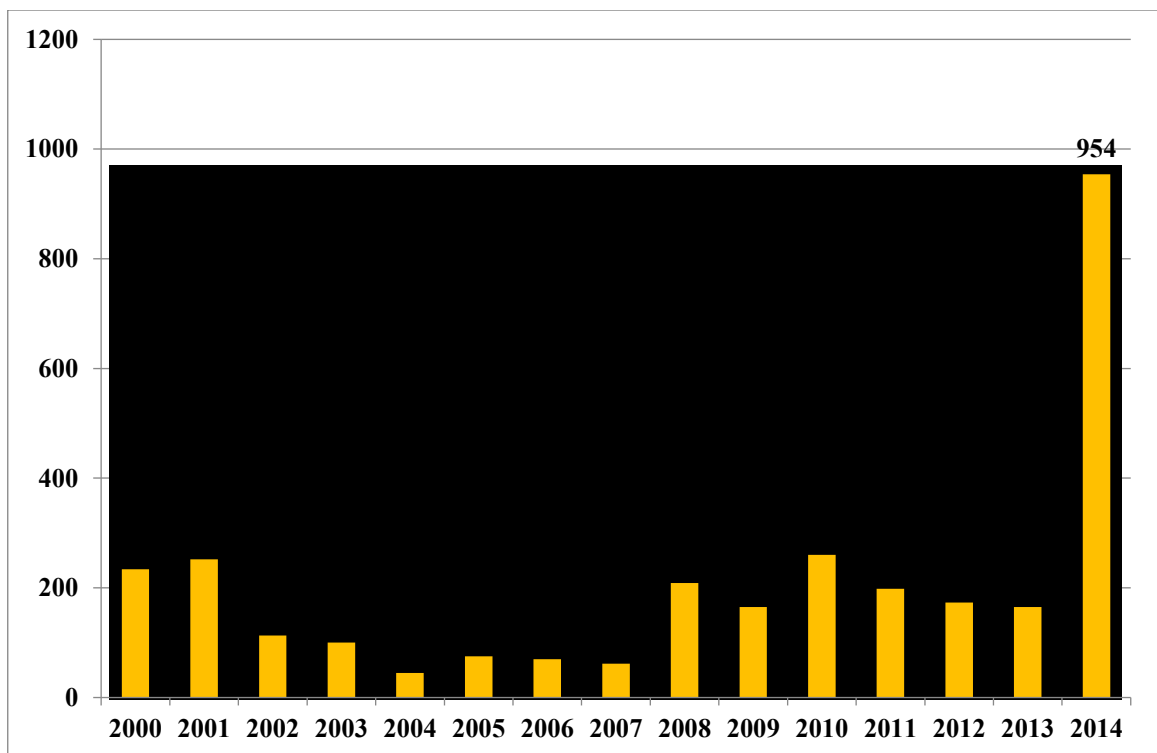
Zdroj: Global Terrorism Database

Hranicu 5 000 útokov svet prekročil v roku 2011 a odvtedy sa ich počet rapídne zvyšuje až do súčasnosti.

Obr. 4. Graf počtu teroristických útokov v západnej Európe [7]

Zdroj: Global Terrorism Database

Obr. 5. Graf počtu teroristických útokov vo východnej Európe [7]

Zdroj: Global Terrorism Database

V sledovanom období (r. 2010 až 2015) došlo k najväčšiemu počtu teroristických útokov v roku 2014, keď ich bolo zaznamenaných celkovo 1 167 (Global Terrorism Database). Rápidny nárast počtu možno vysvetliť dianím na politicky nestabilnej Ukrajine, kde prebehlo až 889 útokov. Za väčšinou z nich stoja proruskí separatisti z Doneckej ľudovej republiky a Luhanskej ľudovej republiky. [7]

Pri sledovaní údajov z konkrétnych regiónov sa objavuje zaujímavý fakt. Kým počet útokov v západnej Európe od pádu železnej opony výrazne klesol, vo východnej Európe došlo k prudkému nárastu.

Od roku 2004 je v západnej Európe za najviac obetí zodpovedný islamský extrémizmus. Veľký počet obetí (76) mal na svedomí v roku 2011 nórsky nacionalistický extrémista Anders Breivik, ktorý vraždil v Osle a na ostrove Utoya. Od začiatku roka 2016 sa v západnej Európe odohralo viac incidentov, pri ktorých zomrelo množstvo ľudí. Medializované boli útoky na letisko Zaventem v Bruseli a pozornosť sústredená na extrémistu v kamióne, ktorý masakroval Nice. Do štatistík prispeli aj ďalší islamisti po celej Európe. Do štatistík terorizmu v západnom svete sa výrazne zapíše tiež streľba v gayklube v americkom Orlande a mnohé útoky, ktoré sa odohrali na Blízkom východe.

Jedným z posledných podobných zločinov bol nedávny útok v anglickom Manchestri na hudobnom koncerte speváčky Ariany Grande, na ktorom bolo zabitých 22 ľudí a desiatky osôb bolo prevezených do nemocníc.

Od roku 1970 existuje Databáza globálneho terorizmu (Global Terrorism Database), ktorá je zdrojom údajov o teroristických činoch z celého sveta. Mapuje útoky nepretržite celé roky. Do dnešného dňa má na svojom konte zaznamenaných až **150 000 teroristických činov**. Ku každému útoku je k dispozícii 45 premenných. V prípade niektorých relatívne nedávnych sa počet premenných môže vyšplhať až na číslo 120. Správcovia databázy vychádzajú z otvorených mediálnych zdrojov. Do GTD sa nezahŕňajú útoky, o ktorých nie je k dispozícii dostatok údajov. [8]

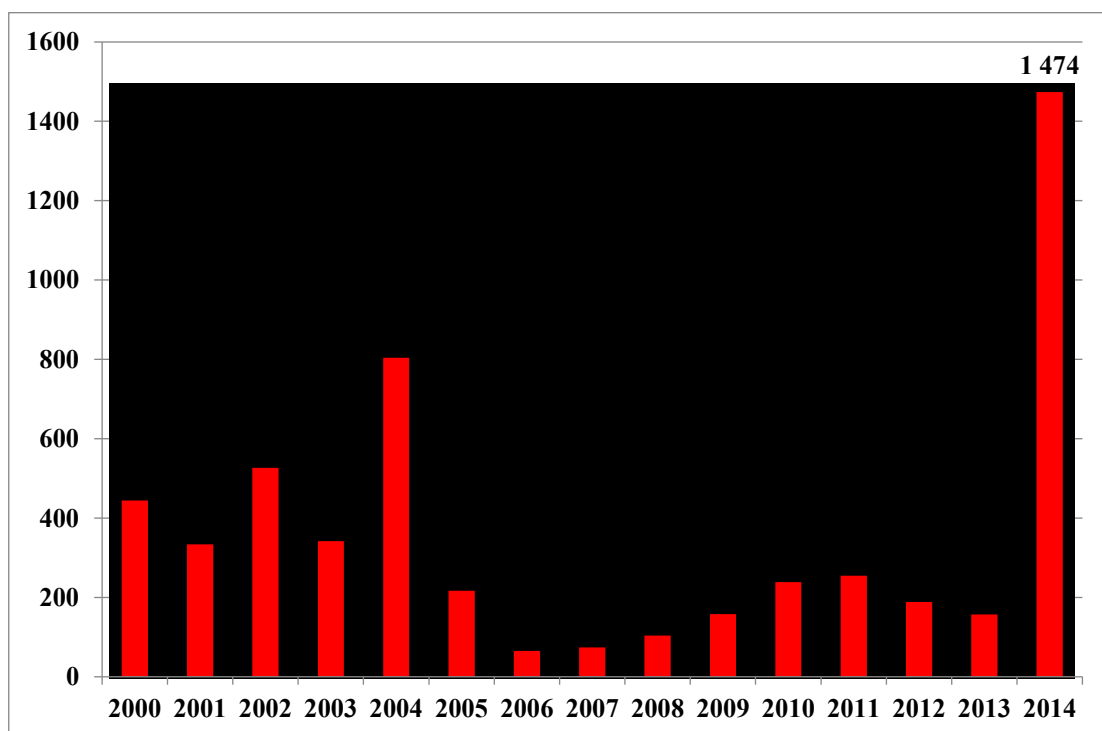
Tab. 1. Počet teroristických útokov v Európe podľa krajín od roku 1970 do roku 2014 [8]

Veľká Británia	4 881
Španielsko	3 242
Francúzsko	2 580
Rusko	2 081
Taliansko	1 540
Grécko	1 169
Ukrajina	994
Nemecko	598
Západné Nemecko	541
Írsko	245
Juhoslávia	205
Kosovo	178
Bosna a Hercegovina	153
Belgicko	142
Portugalsko	139
Cyprus	127
Holandsko	122
Macedónsko	113
Rakúsko	107
Švajčiarsko	107
Sovietsky zväz	78
Albánsko	73
Švédsko	67
Chorvátsko	55
Bulharsko	49
Maďarsko	44
Východné Nemecko	38
Dánsko	36
Poľsko	34
Česká republika	23
Moldavsko	20
Malta	19
Nórsko	18
Slovenská republika	17
Luxembursko	16

Lotyšsko	16
Estónsko	14
Bielorusko	13
Srbsko	11
Československo	10
Litva	7
Fínsko	6
Rumunsko	6
Slovinsko	6
Island	4
Čierna Hora	4
Andorra	1
Gibraltár	1
Vatikán	1

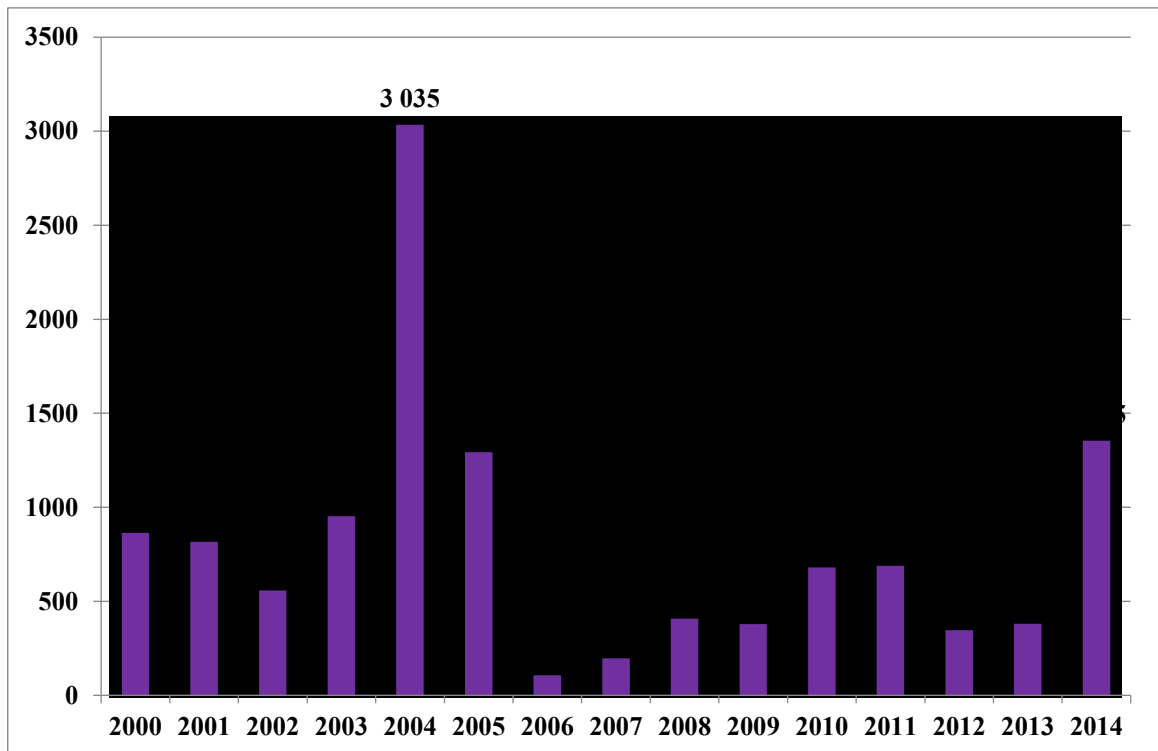
Zdroj: Global Terrorism Database

Len niekoľko krajín v Európe sa úplne vyhlo teroristickým útokom vyhlo. Patrí k nim Lichtenštajnsko, San Marino a Monako.

Obr. 6. Graf počtu zabitých pri teroristických útokoch v Európe v rokoch 2010 až 2014 [8]

Zdroj: Global Terrorism Database

Obr. 7. Graf počtu zranených pri teroristických útokoch v Európe v rokoch 2010 až 2014 [8]

Zdroj: Global Terrorism Database

Výrazným podľa grafov 4 a 5 bol rok 2004, kedy prišlo k najväčším teroristickým útokom v histórii Európy. Najprv išlo o útoky na madridské prímestské vlaky z 11. marca 2004, ktoré zanechali za sebou až 191 obetí a viac ako 1 800 zranených. Obrovská tragédia sa odohrala 1. septembra 2004 v ruskom Beslane, keď v rukojemníckej dráme trvajúcej 3 dni prišlo o život 330 civilistov, 31 teroristov a 10 príslušníkov špeciálnych jednotiek.

Spolu s príchodom roka 2016 prišli zároveň aj výstražné varovania. Teroristické útoky sa mali stať masovými útokmi, ktoré zasiahli celý kontinent. Svet zažil v tomto roku doslova besnenie a krviprelievania. Odohrali sa nasledovné teroristické útoky:

- Dňa 22. marca 2016 sa v Bruseli odohrali bombové útoky na medzinárodnom letisku a stanici metra Maelbeek so 34 obeťami a takmer 350 zranenými. Teroristický čin spáchali 3 samovražední útočníci – Najim Laachraouih, Ibrahim Bakraouih a Mohamed Abrini. Posledný menovaný bol zadržaný a obvinený aj z iných trestných činov.
- Dňa 11. júna 2016 sa v nočnom klube v meste Orlando v USA odohral masaker, kedy zabávajúci sa ľudia okúsili besnenie 29 – ročného Omara Mateena. Menovaný do klubu

vošiel ozbrojený a strieľal po ľuďoch. Na mieste bolo usmrtených 50 osôb ďalších 53 utrpelo zranenia. Útočník sa prihlásil k Islamskému štátu a tiež bol medzi mŕtvymi.

- Dňa 28. júna 2016 sa odohral v Turecku masaker, a to po sérii výbuchov na Atatürkovom letisku v Istanbule, kedy útok neprežilo 45 ľudí a približne 240 bolo zranených. Páchateľmi boli 3 muži, ktorí pochádzali z bývalých sovietskych republík.
- Dňa 14. júla 2016 veľkolepé oslavy v Nice vo Francúzsku prekazil islamista Mohamed Lahouaiej Bouhlel, ktorý mraziarenským kamiónom narazil do davu nič netušiacich ľudí a tak pripravil o život 86 ľudí a zranil ďalšie stovky ľudí. Zadržaných pre tento teroristický útok bolo 11 osôb.
- Dňa 19. decembra 2016 na berlínskych vianočných trhoch sa odohrala dráma vo večerných hodinách. Tunisian Anis Amri, ktorý je medzinárodne hľadaný, pripravil o život 12 ľudí a minimálne 56 ľudí sa zranilo. medzi obeťami bola aj jedna občianka Českej republiky. Tunisian vošiel do priestorov vianočných trhov. Až o 4 dni neskôr bol útočník políciou vypátraný a zastrelený.

V roku 2017 sa teroristické útoky a pokusy o útoky uskutočnili predovšetkým vo Francúzsku, ďalej v Rakúsku, Spojenom kráľovstve, Taliansku, Belgicku, Švédsku, Rusku, Nemecku a Nórsku. Bezpečnostné služby vo Veľkej Británii veria, že existuje približne 23 000 potenciálnych podozrivých z terorizmu, resp. osôb, ktoré predstavujú určitú hrozbu. Veľká Británia má pritom 65 miliónov obyvateľov. Belgicko s počtom 12 miliónov obyvateľov oficiálne sleduje približne 18 000 potenciálnych džihádov. V roku 2017 v Turecku prišlo k 14 teroristickým útokom, a to ide o členskú krajinu NATO v súčasnosti posudzovanú kvôli členstvu v EÚ.

Tab. 2. Prehľad vybraných teroristických útokov v Európe v roku 2017 [7]

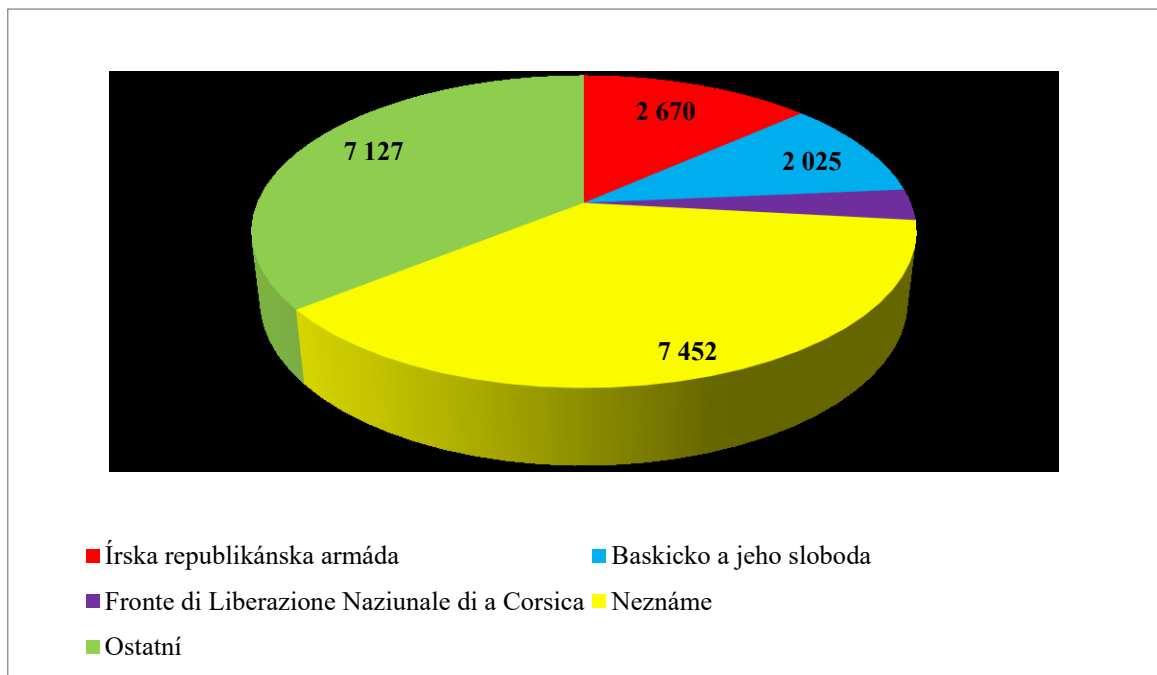
Dátum	Miesto	Výsledok	Útočník	Osud útočníka
20. január	Rakúsko	odhalený	neznáme meno	zatknutý
3. február	Francúzsko - Paríž	vykonaný	Abdulah Reda Refaie al-Hamahmy	zatknutý
10. február	Francúzsko - Paríž	odhalený	4 páchatelia	zatknutí
18. marec	Francúzsko - letisko v Paríži	zmarený pokus	Ziyed Ben Belgacem	mŕtvy
22. marec	Veľká Británia, Londýn	vykonaný	Khalid Masood	mŕtvy
23. marec	Antverpy	zmarený pokus	Mohammed R.	zatknutý

30. marec	Taliansko, Benátky	odhalený	3 páchatelia	zatknutí
3. apríl	Rusko, Petrohrad	vykonaný	Akbarhon Jaliloy	mŕtvy
7. apríl	Švédsko, Štokholm	vykonaný	Rakhmat Akilov	zatknutý
8. apríl	Nórsko, Oslo	odhalený	Neznáme meno	zatknutý
11. apríl	Nemecko, Dortmund	zmarený pokus	Sergej W. Joint	zatknutý
18. apríl	Francúzsko, Marseille	odhalený	2 páchatelia	zatknutí
20. apríl	Francúzsko, Champs Élysées	vykonaný	Karim Cheurfi a Abu-Yusuf al-Baljiki	mŕtvi
18. máj	Taliansko, Miláno	vykonaný	Ismail Tommaso Ben Yousef Hosni	zatknutý
22. máj	Spojené kráľovstvo, Manchester	vykonaný	Salman Abedi Youssef Zaghba	mŕtvy
3. jún	Spojené kráľovstvo, London Bridge	vykonaný	Khuram Shazad Butt a Rachid Redouane	mŕtvi
6. jún	Francúzsko, Notre Damme	vykonaný	Farid Ikken	postrelený

Zdroj: Haag, 2017

Najväčšiu hrozbu v roku 2016 predstavovali osamelí útočníci, ktorí sa vracali z krajín, ako je Sýria. Skupiny, akou je aj Islamský štát boli veľmi úspešné na internete a “optimálne” využívali sociálne siete na verbovanie a propagandu. Podľa Europolu bolo v roku 2016 zaznamenaných v Európe 142 teroristických útokov.

Pri analýze dát Global Terrorism Database sa ukazuje, že za väčšinou teroristických útokov v Európe nestoja islamskí radikáli. Databáza však nesleduje kvantifikovateľné údaje o náboženskom pozadí útočníkov. Podľa histórie nejde o skupiny s náboženským pozadím, teda ich motivácia s vierovyznaním priamo nesúvisí. Od roku 1970 sa z celkovo skoro 20 000 útokov k viac ako tretine nikto neprihlásil alebo nemožno zistiť údaje, kto ich uskutočnil. Viac ako 400 útokov sa podarilo zosnovať len 3 skupinám. Najväčší podiel má írsky IRA, druhou je baskická ETA a tretou korzická FLNC. Uvedené 3 skupiny spája ich záujem o vyhlásenie autonómie a odtrhnutie sa od danej krajiny (Veľkej Británie, Španielska a Francúzska). [6]

Obr. 8. Graf teroristických skupín s najväčším počtom útokov v Európe od roku 1970 do roku 2014 [7]

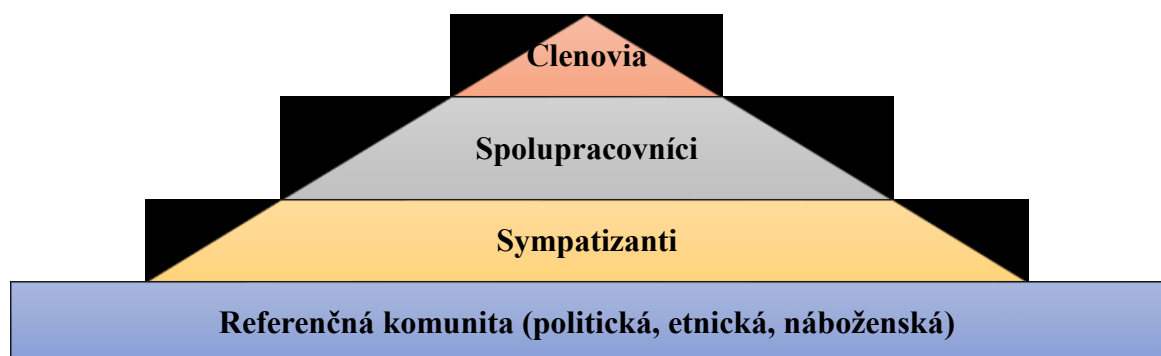
Zdroj: Global Terrorism Database

Do kategórie nad 300 teroristických útokov patria aj ďalšie 3 teroristické organizácie, a to Protestantskí extrémisti (332), Donecká ľudová republika (325) a Čečenský rebeli (320). V Čečensku je islam najväčším náboženstvom, avšak motivácia útokov rebelov je získanie nezávislosti, na rozdiel od útokov islamistických radikálov zo západnej Európy, ktorí západnému svetu, teda aj Česku a Slovensku vyhlásili "svätú vojnu".

Najznámejšia teroristická organizácia "Islamský štát" sa stačil prebojovať do centra svetovej politiky. Existuje už dlhšiu dobu, je dieťaťom irackej vojny z roku 2003 (Todenhöfer, 2015). Islamský štát v Iraku a Sýrii (ISIS) je teroristickým štátom a nie teroristickou organizáciou. Jeho organizačná štruktúra kopíruje klasickú štátnu štruktúru. Na čele Kalifátu stojí kalif Ibrahim. Jeho zástupca pre Irak je Abu Muhammad al-Turkmani dozerajúci na prácu 12 guvernérov v Iraku, ktorí sú zodpovední za riadenie jednotlivých regiónov. Zástupcom kalifa pre Sýriu je Abu Ali al-Anbar, ktorý kontroluje prácu 12 guvernérov v Sýrii. V mnohých funkciách v štátnej správe ISIS sú bývalí dôstojníci armády Saddáma Husajna. V organizačnej štruktúre má veľký význam vláda. Výkonná časť riadiaceho aparátu je rozčlenená na rady. Finančná rada riadi predaj ropy a nákup zbraní. Vojenská rada má na starosti plánovanie a dohľad na realizáciu vojenských akcií a zároveň aj kontrolu vojenských veliteľov.

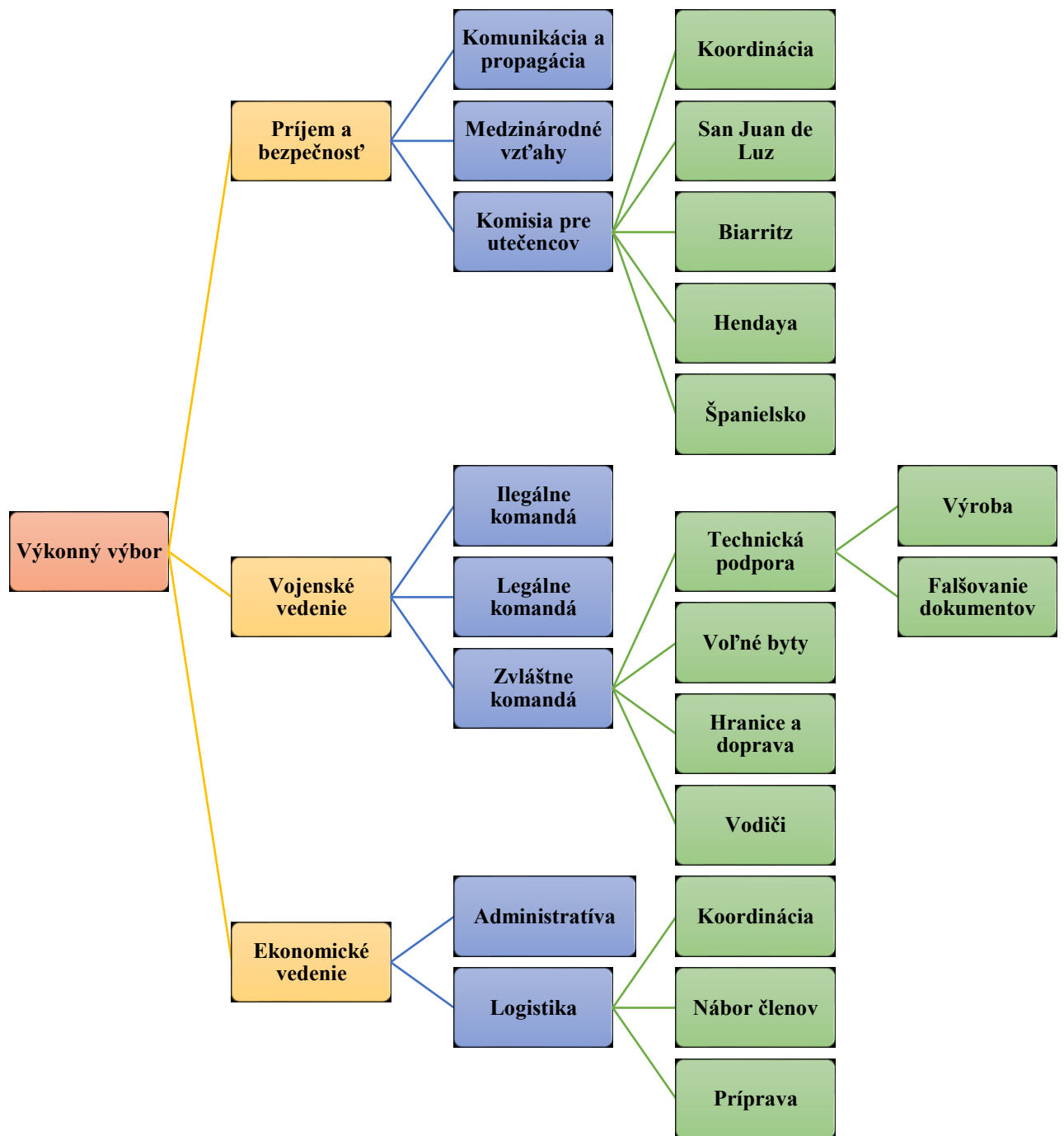
Vedie ju Abu Ahmad al-Alawani. Poradná rada má 10 členov a vedie ju Abu Arkan al-Ameri. Náplňou súdnej rady sú súdne záležitosti v súlade s náboženským právom šária. Vedie ju Abu Mohammad al-Ami. Významným "telesom je Rada pre obranu, bezpečnosť a tajné služby a vedie ju Abu Bakr. Na čele Islamskej štátnej inštitúcie pre verejné informácie je Abu al-Artit Omru al-Abasi. Islamský štát v Iraku a Sýrii je najbohatšou teroristickou organizáciou vôbec, resp. štátom na svete. Najväčší zdroje príjmov je z predaja ropy cez pašerácke siete, predovšetkým cez Turecko. Ďalšie príjmy plynú z vyberania výpalného od obchodníkov, z únosov rukojemníkov a prostredníctvom vyžadovania vysokých čiastok za ich prepustenie. Zdroje príjmy sú aj z legálneho podnikania a z mnohých kriminálnych činností. Len v roku 2013 zisky z únosov a brania rukojemníkov priniesli ISIS cca 40 miliónov libier. Bojovníci ISIS v júni 2014 obsadili mesto Mosul v severnom Iraku, kde v pobočke Irackej národnej banky vybrali hotovosť približne vo výške 900 miliónov USD. Prichádzajú tiež rôzne výšky súm od darcov z rôznych krajín islamskej oblasti (Klavec, 2014).

ETA (Baskicko a jeho sloboda - Eskuladi ta Askatasuna) predstavuje militantnú separatistickú nacionalistickú organizáciu, ktorá operuje na území Francúzska a Španielska. Ide o relatívne malú skupinu, ktorej tvrdé jadro je odhadované na niekoľko desiatok ľudí. Ma veľa sympatizantov a podporovateľov. Svoje aktivity rozvíja len v baskických mestách (napr. Bilbao), a v regiónoch na oboch stranách Španielsko-francúzskej hranice. Cieľom tejto organizácie je osamostatnenie Baskicka od Španielska. Cieľmi útokov sú predstavitelia štátu, vojaci, policajti a infraštruktúra francúzskej a španielskej štátnej moci. Skupina udržiava kontakty s ďalšími separatistickými organizáciami (Kavický et al., 2015). [6]

Obr. 9. Model ľadovca sociálnej základne teroristických organizácií [6]

Zdroj: Upravené podľa (Sprinzakem, 1985)

Obr. 10. ETA v 80. rokoch 20. storočia - štruktúra a funkcie [8]

Zdroj: Upravené podľa (Kavický et al., 2015)

Tab. 3. Najbohatšie teroristické organizácie [9]

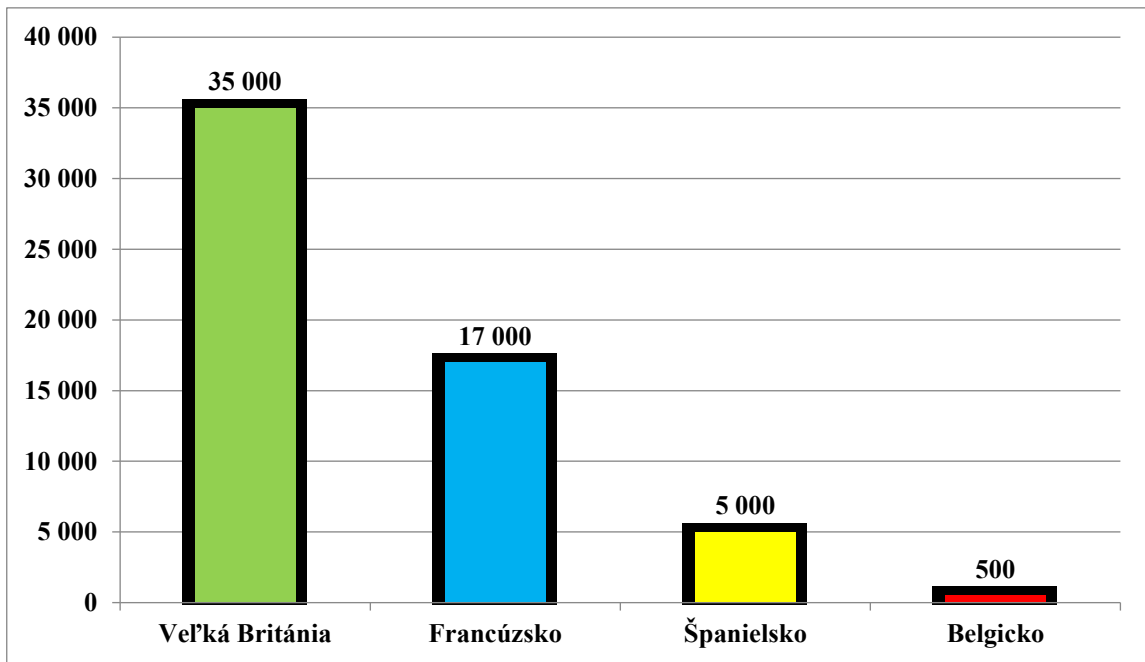
Poradie	Názov organizácie	Výška zisku za rok
1.	Islamský štát	2 mld. USD
2.	Hamas	1 mld. USD
3.	FARC	600 mil. USD
4.	Hizballáh	500 mil. USD
5.	Taliban	400 mil. USD
6.	Al-Káida	150 mil. USD

Zdroj: FORBES, 2014

Vznik Islamského štátu spôsobilo viacero príčin, od neochoty Spojených štátov amerických opäť sa vojensky angažovať na Blízkom východe cez útlak, občianske vojny v Sýrii a diskrimináciu sunnitskej populácie vládnucimi šiitmi v Iraku až po globálny džihád, ktorý je financovaný Saudskou Arábiou alebo Katarom, ktorý je schopný mobilizovať mladých mužov a ženy moslimského vyznania po celom svete (Hvížd'ala, 2016).

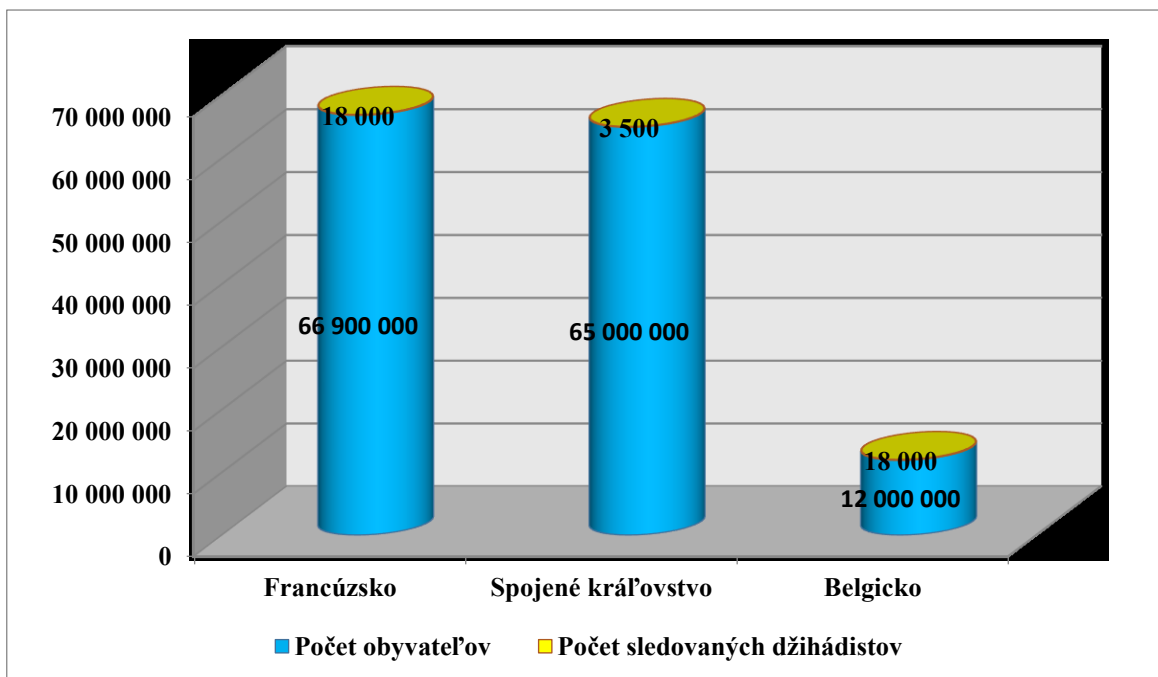
Moderné médiá pomáhajú ISIS dostať sa k problematickým a psychicky narušeným jedincom. Ak niekoho ISIS dokáže získať, je schopný svojich priaznivcov prinútiť k činom extrémneho násillia a krutosti (Bourrie, 2016).

Európa, vrátane Spojeného kráľovstva, Francúzska a Ruska, bola v priemere každý 9. deň v roku 2017 vystavená teroristickým útokom a pokusom o teroristické útoky. Takmer všetky boli spáchané islamskými teroristami. Jediným známym útokom, ktorý nesúvisel s džihádizmom bol útok na futbalový tím Borussia Dortmund v roku 2017. Útočil rusko-nemecký štátny príslušník, ktorý usiloval profitovať z krátkodobých akcií v spoločnosti. Teroristické útoky a pokusy o útoky sa v roku 2017 uskutočnili vo Francúzsku, Spojenom kráľovstve, Rakúsku, Belgicku, Taliansku, Rusku, Nórsku, Švédsku a Nemecku. V Turecku sa v roku 2017 vyskytlo ďalších 14 teroristických útokov. [4]

Obr. 11. Graf Počet islamských radikálov žijúcich vo vybraných krajinách Európy v roku 2017 [2]

Zdroj: TASR

Obr. 12. Graf Počet sledovaných džihádistov bezpečnostnými službami na počet obyvateľov vo vybraných krajinách v roku 2017 [2]

Zdroj: TASR

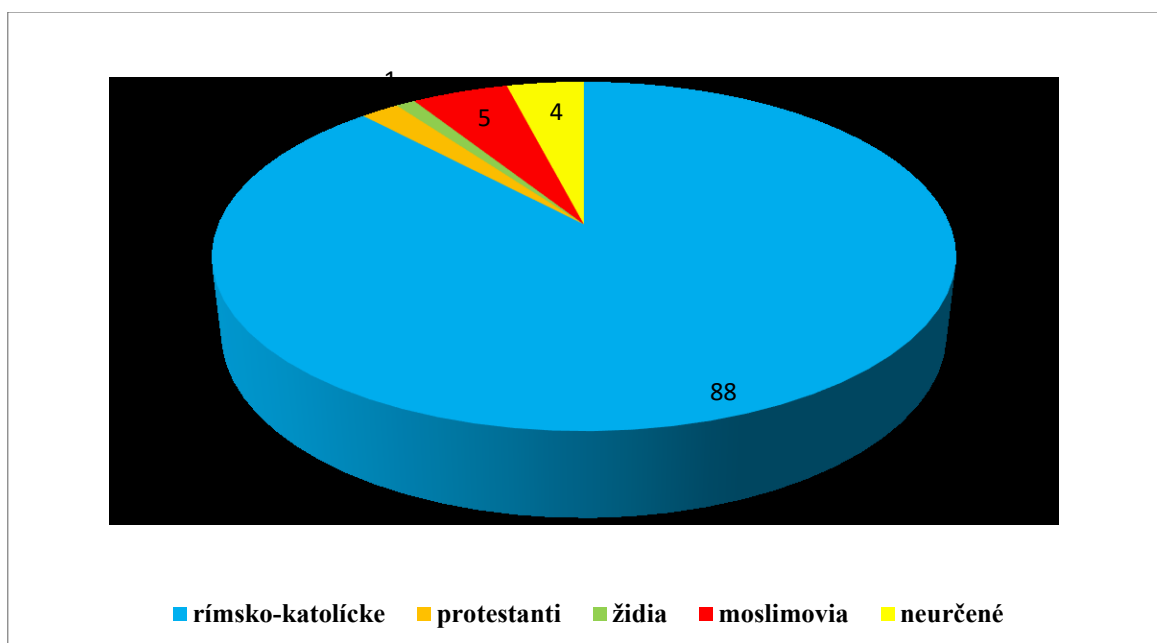
Pre Francúzsku republiku sú momentálne väčšou potenciálnou hrozbou domáci extrémisti ako radikáli zahraničného pôvodu. [2]

6 TERORISTICKÉ ÚTOKY VO FRANCÚZSKU

6.1 Charakteristika Francúzska a Paríža

Francúzsko je unitárnym štátnom a hlavným mestom je Paríž. Francúzska republika má rozlohu 547 030 km² a 61 424 200 obyvateľov. Hlavou štátu je prezident Emmanuel Macron, a v prípade formy vlády ide o semi-prezidentský typ. Úradným jazykom je jazyk francúzsky a platidlom je euro. Francúzsko je zakladateľskou krajinou Európskej únie (1. január 1958) a má 74 europoslancov. V Rade EÚ má 29 hlasov. Politickí predstavitelia Francúzska zohrali dôležitú úlohu v procese vytvárania európskej integrácie po 2. sv. vojne. Tzv. "francúzsko-nemecký" motor bol považovaný za základného hýbateľa zjednocovania Európy. Francúzska republika je rozlohou najväčšou krajinou Európskej únie. Rozprestiera sa od Severného po Stredozemné more. Známa je svojou kuchyňou a je tiež významnou časťou kultúry a životného štýlu obyvateľov (www.europskaunia.sk).

Územie Francúzska pozostáva z 18 správnych regiónov, a to 13 metropolitných (kontinentálne Francúzsko) a 5 zámorských. Všetkých 5 zámorských regiónov spolu so Svätým Martinom (francúzske územie v Karibskej oblasti) sa považujú za súčasť Európskej únie (so štatútom najvzdialenejšieho regiónu). Francúzske mesto Štrasburg je jedným z 3 oficiálnych sídel európskych inštitúcií. Ďalšie oficiálne sídla sú v Luxemburgu a v Bruseli. [5]

Obr. 13. Graf náboženstva vo Francúzskej republike v % [5]

Zdroj: www.europskaunia.sk

Hlavné mesto Paríž má 2 167 994 obyvateľov a spolu s predmestiami až 10 142 977 obyvateľov. Rozlohu má 86,9 km² a spolu s predmestiami 2 723 km². Do Paríža lieta väčšina hlavných leteckých spoločností a križuje ho množstvo železničných tratí a autobusových liniek európskeho významu. Paríž má 2 letiská, a to Charles de Gaulle (leží 30 km severovýchodne od centra Paríža) a Orly (leží 18 km južne od mesta). V Paríži sa cestuje väčšinou metrom, ktoré je pohodlné a predovšetkým rýchle. Všetky významné pamiatky v centre Paríža sú dosiahnuteľné aj pešou chôdzou. Práve dopravné uzle v Paríži a historické pamiatky (Eiffelova veža, Notre Dame, Víťazný oblúk, Louvre) sú potenciálnym terčom teroristov.

V Paríži sa nachádza tiež množstvo kostolov, cintorínov, bazilik, múzeí, galérií, záhrad, parkov, bulvárov a námestí. Okrem Paríža si turisti a domáci môžu urobiť výlet do Versailles, Orléans a Disneylandu. V širšom okolí Paríža sa nachádzajú rozsiahle lesy popretkávané sieťou potokov a malých riek. V Paríži existujú dva pohľady na to, ako stráviť noc v tomto rušnom meste. Návštevníci môžu ísť do opery, divadla alebo na koncert vážnej hudby. Tí, ktorí preferujú odviazaný spôsob zábavy, určite ocenia množstvo klubov a barov, kde väčšinou hrá živá hudba rôznych žánrov. Najživšia časť nočného Paríža je bulvár Champs-Élysées, preslávený svojimi kabaretni. Najznámejším a súčasne najslávnejším v Paríži je Moulin Rouge. Na všetkých spomenutých miestach sa nachádzajú davy ľudí a predstavujú hrozbu teroristických útokov, akým bol teroristický útok na koncertnú sálu Bataclan na Boulevarde Voltaire v centre Paríža.

Francúzska republika je pre teroristov dostupnou krajinou a patrí medzi najaktívnejšie krajiny, ktoré bombardujú Islamský štát. Súčasnne má vo svojom vnútri veľa jeho stúpenčov. Terorizmus nie je pre Francúzov žiadna novinka. Už od 50. rokov 20. storočia zažívali útoky pomerne často. Či už to boli útoky krajnepravicovej paramilitantnej skupiny, marxistu Šakala alebo útoky alžírskych a palestínskych radikálov.

Po 11. septembri 2001 (prebehla séria koordinovaných teroristických útokov v USA) sa Francúzsku atentáty a útoky, aké zažil Londýn alebo Madrid, vyhýbali. Jedným z dôvodov mohla byť pripravenosť miestnej polície (vzhľadom na predošlé útoky) a tiež skutočnosť, že vtedajší francúzsky prezident Jacques Chirac bol rozhodným protivníkom americkej invázie do Iraku.

Tento stav sa v posledných piatich rokoch zmenil a francúzska vláda sa vrátila k silným vojenským akciám proti islamistom na mnohých miestach vo svete. Napríklad v roku 2013 tvrdo zasiahla proti islamistom v africkom Mali a pomáha v boji proti ozbrojencom z Boko Haram tiež v africkej Nigérii. [4]

Problémom je aj skutočnosť, že veľká časť prisťahovalcov prvej, druhej a tretej generácie neprijala a neakceptuje hodnoty liberálnej demokracie. Títo prisťahovalci neboli schopní sa integrovať. V súvislosti s udalosťami odohrávajúcimi sa na Blízkom a Strednom východe v nich silnie pocit, že musia bojovať za dogmatické (dogma = normatívna výpoveď v oblasti viery) poňatie islamu, čiže presadzovať jeho netolerantné formy, aby ďalej rozširovali moc islamu. Takýmto spôsobom potrestali západnú spoločnosť, že sa nechce tomu prispôbiť. Ide predovšetkým o kultúrny a čiastočne sociálny rozpor. [7]

6.2 Výber najsledovanejších teroristických útokov spáchaných vo Francúzsku od roku 2015

Na teroristických útokoch vo Francúzsku sa podieľali také skupiny ako Islamský štát, skupina na oslobodenie boja proti terorizmu, Arménska tajná armáda pre oslobodenie Arménska, Korsická národná oslobodzovacia fronta.

Najsledovanejšími teroristickými útokmi v roku 2015 vo Francúzsku boli:

- **Strelba v parížskom sídle satirického týždenníka Charlie Hebdo (7. až 9. januára 2015)** - dňa 7. januára 2015 si vyžiadala 12 obetí. O deň neskôr, čiže 8. januára 2015 zahynula pri prestrelke jedna policajtko. V rovnaký deň pri útoku na obchod s kóšer potravinami zomreli ďalší 4 ľudia. Za 3 dni vo Francúzsku zahynulo v súvislosti s útokmi **17 ľudí a 3 páchatelia zastrelení policajtmi. Páchatelia mali v Jemene a v islamskom štáte väzby s al-Káidou.**
- Dňa 26. júna 2015 35-ročný Yassin Salhi zaútočil dodávkou na sklad americkej spoločnosti, ktorá vyrába technické a priemyselné plyny Air Products v priemyselnej zóne Saint-Quentin-Fallavier približne 30 km južne od Lyonu. **Atentát bol našťastie bez strát na ľudských životoch, ale na mieste sa našla odrezaná ľudská hlava s islamskými nápismi.** Obet' s odrezanou hlavou bola identifikovaná ako Hervé Cornaro, Salhiho 54-ročný zamestnávateľ, ktorý bol miestnym podnikateľom. Salhi počas vyšetrovania priznal, že mužovi odťal hlavu a dňa 23. decembra 2015 spáchal samovraždu v samoväzbe väznice Fleury-Mérogis blízko Paríža.
- Pri šiestich teroristických útokoch v Paríži dňa 13. novembra 2015 zahynulo 129 ľudí, jedna osoba neskôr zomrela v nemocnici a viac ako 350 osôb bolo zranených. Pri útoku zomrelo aj 7 atentátnikov. **Teroristi strieľali z útočných pušiek v klube Bataclan a na viacerých miestach v centre Paríža.** K útoku sa prihlásil Islamský štát. [3]

- V obci Magnanville západne od Paríža dňa 13. júna 2016 francúzsky radikál LaRosse Abballa **zavraždil 42-ročného policajného veliteľa** Jeana-Baptistea Salvainga, keď ho v mene Islamského štátu viackrát bodol nožom do brucha pred jeho domom. Následne sa útočník zabarikádoval v policajtovom dome a držal ako rukojemníkov jeho 36-ročnú partnerku Jessicu Schneiderovou a ich syna. Ženu, tiež ako zamestnanca polície následne podrezal. Útočníka nakoniec zneškodnila a chlapca zachránila zásahová jednotka.
- Pri večernom útoku v meste Nice na Promenade des Anglais dňa 14. júla 2016, kde **do davu ľudí, ktorí oslavovali štátnych sviatkov vbehol nákladné auto. Útok neprežilo 86 ľudí, ďalšie stovky ľudí bolo zranených.** Útočníkom bol 31-ročný Mohamed La-houaiej-Bouhel, Francúz tuniského pôvodu, ktorý bol následne zastrelený políciou.
- Dňa 26. júla 2016 dvojica mladých francúzskych moslimov vtrhla do kostola v mestečku Saint-Étienne-du-Rouvray v Normandii, kde v zajatí držala 6 ľudí a potom **zavráždila 85-ročného kňaza** Jacquesa Hamela. Policajti následne útočníkov zastrelili. Islamský štát krátko po útoku zverejnil video, na ktorom obaja útočníci prisahajú vernosť šéfovi Islamského štátu Abu Bakra Bagdádímu.
- Večer dňa 20. apríla 2017 v **centre Paríža na triade Champs-Élysées pri Víťaznom oblúku útočník zabil policajta** a zranil ďalších 2 policajtov a zahraničnú turistku. Páchatel bol pri incidente zastrelený. Následne bol identifikovaný ako francúzsky občan odsúdený na 15 rokov väzenia za skorší útok proti policajtovi. K atentátu sa prihlásil opäť Islamský štát.
- Dňa 7. októbra 2017 **islamský terorista, ktorý bol pôvodom z Tuniska zavraždil v 2 mladé dievčatá - 20-ročnú študentku a jej sesternicu pri železničnej stanici Saint-Charles v Marseille. Obe študovali zdravotníctvo. Zaujímavosťou je, že francúzska polícia muža prepustila deň pred útokom.** K mladým študentkám sa mladý muž Ahmed H. prirútil so slovami „Alláhu akbar“. Terorista bol po útoku zastrelený políciou. K vražde mladých žien sa následne prihlásil Islamský štát.
- Dňa 23. marca 2018 tri osoby prišli o život na juhozápade Francúzska, keď ozbrojený muž prepadol a uniesol auto, spustil paľbu na policajtov a následne zadržoval rukojemníkov v supermarkete. Počas útoku kričal arabskú frázu "Alláhu akbar", v preklade "Boh je najväčší". Podľa francúzskeho ministerstva vnútra v išlo o 26-ročného drobného delikventa Redouana Lakdíma, ktorý zradikalizoval, a ktorého polícia sledovala. Útočník pred rukojemníckou drámou v supermarkete v Trebes zabil jedného človeka výstrelom do hlavy v neďalekom historickom meste Carcassonne. [6]

Obidve lokality sú od seba vzdialené 8 kilometrov. Extrémistická organizácia Islamský štát sa prihlásila k zodpovednosti za rukojevnícku drámu a strelecké útoky na juhu Francúzska. Zároveň vyhlásila, že tieto útoky podnikol jeden z jej "vojakov", ktorý zareagoval na výzvy "cieľiť na krajiny koalície".

Týmto označením myslel koalíciu vedenú Spojenými štátmi americkými, ktorá od roku 2014 vykonáva nálety proti Islamskému štátu v Sýrii a Iraku. Francúzsko je súčasťou uvedenej koalície.

Motivácia teroristov bola ideologická, čiže teroristi boli orientovaní politicky, etnicko, rasovo a nábožensky. Išlo o zradikalizovaných ľudí, vycvičených ľudí a špecialistov.

Vo Francúzsku bolo od januára 2017 prekazených viac ako 11 pokusov o teroristický útok súvisiacich s radikálnym islamom, vrátane streľby na Champs Élysées 3 dni pred prezident-skými voľbami. Bezpečnostné zložky Francúzska zabránili ďalším 15 útokom, naposledy koncom septembra 2017, keď v hlavnom meste našli plynové fľaše a zariadenia na odpálenie.

Za francúzsky najsmrteľnejší rok za úmrtia súvisiace s terorizmom je považovaný rok 2015 s viac ako 140 úmrtiami počas 2 útokov v Paríži. [4]

6.3 SWOT analýza

Tab. 4. Tabuľka SWOT analýza terorizmu vo Francúzsku

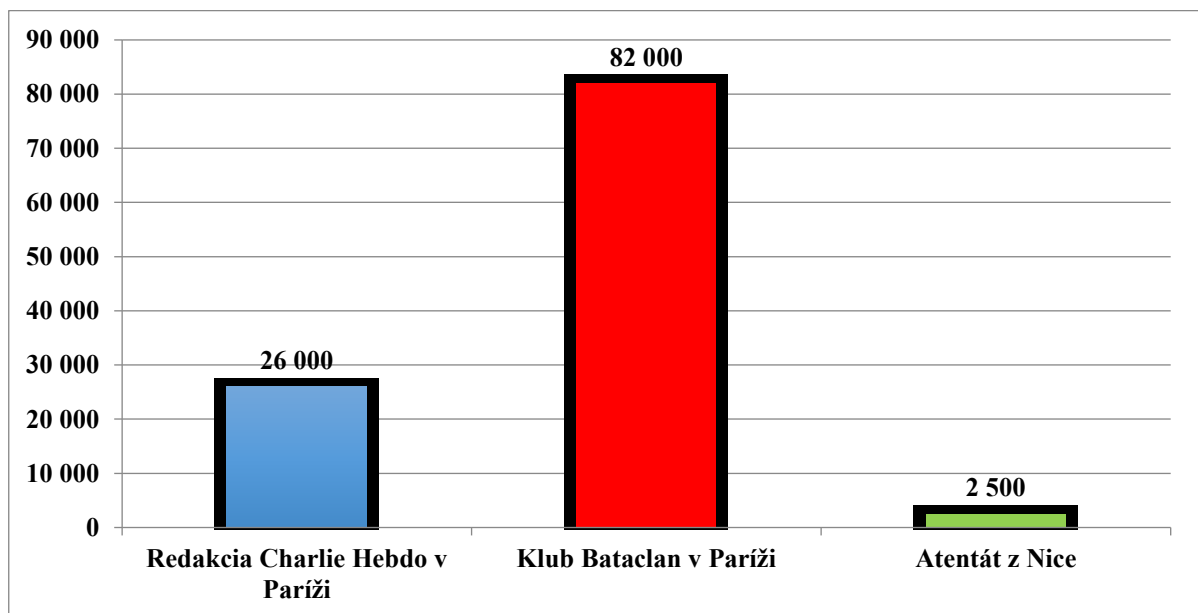
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - veľké množstvo špecialistov na terorizmus - efektívna spravodajská služba - dobre vycvičené špeciálne sily na boj proti terorizmu - vojenská pomoc krajín Európskej únie a NATO 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoké počty mŕtvych aj zranených pri teroristických útokoch - nedostatočná ochrana mäkkých cieľov (koncerty, štadióny) a strategických cieľov (napr. letiská, sídla médií)
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - zaobstaranie najmodernejšej bezpečnostnej techniky - sledovanie podozrivých osôb ohľadom zmien v obliekaní, pri cestovaní, pri práceneschopnosti, pri krádežiach materiálu a dodávok - dôkladná kontrola na letiskách na prítomnosť výbušnín - prepracovanejší protiteroristický zákon - kontroly zbraní pri vstupoch do verejných budov 	<ul style="list-style-type: none"> - nárast počtu radikálnych islamistov medzi francúzskym obyvateľstvom - ďalšie angažovanie v bojoch proti Al-Káide v Afrike a proti Islamskému štátu na Blízkom východe - experimenty radikálnych islamistov pri mäkkých cieľoch - bezpečnostné narušenia rôznych registrov, napr. podozrivých osôb - radikalizácia vo francúzskej armáde - ďalší výnimočný stav v mestách

Zdroj: Vlastné spracovanie

6.4 Financovanie teroristických útokov spáchaných vo Francúzsku od roku 2015

V súčasnej globálnej sieti džihadistického terorizmu je činnosť výcvikových táborov teroristov finančne náročná po materiálne aj odbornej stránke. Nemožno ju zabezpečiť bez sponzorovania určitými štátmi, bez získavania darov od malých skupín ľudí mimo štátnych štruktúr a od jednotlivcov. Títo môžu prispieť tiež na účty rozvinutého systému rôznych islamských nadácií. Finančné prostriedky získavajú z podielu na kriminálnej činnosti ako je pašovanie cigariet, drog a ďalšieho tvaru, alebo z vydierania v rámci diaspory. Zaužívaným spôsobom presun financií je hawala, čiže presun mimo oficiálnej siete finančných inštitúcií. Ide o neformálne transakcie, čím sa vytvára neformálny systém. Pomocou systému ročne presunú finančné prostriedky vo výške 2 mld. dolárov, čo je 2 % finančných transakcií ročne v rámci sveta (Klavec, 2014).

Náklady teroristov na jednotlivé operácie vo Francúzsku a v Nice boli vyčíslené Centrom pre analýzu terorizmu (CAT). Do celkovej sumy sú započítané ceny zbraní, prenájom áut a bytov, náklady na telefonovanie. [4]

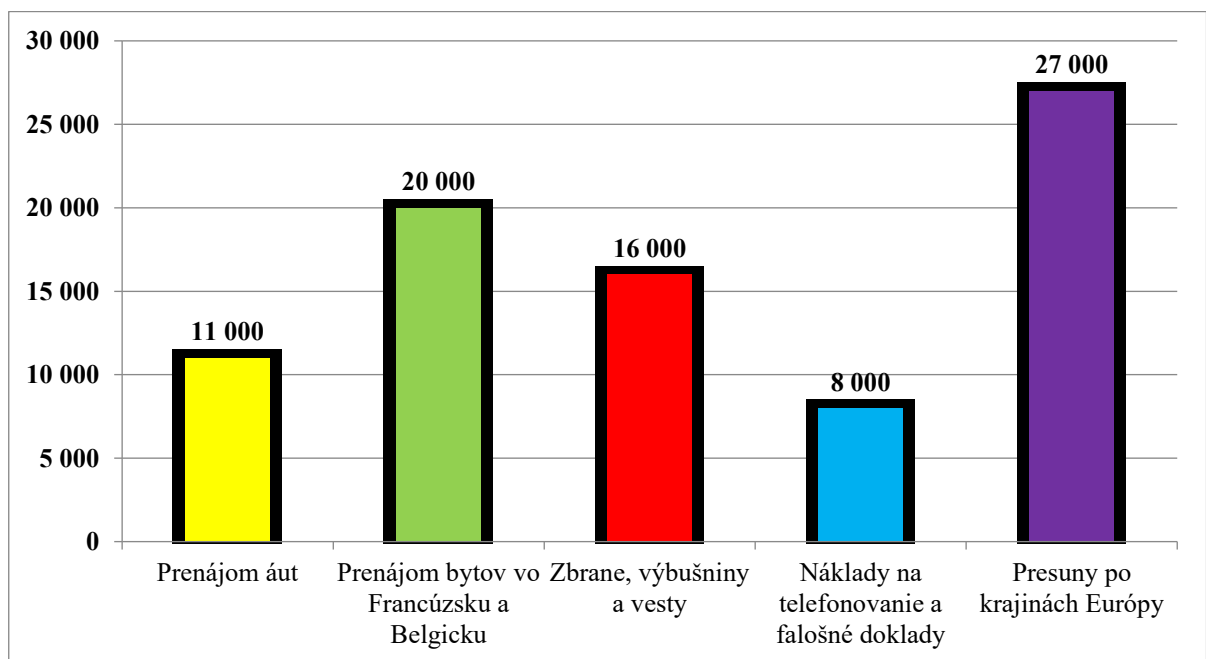
Obr. 14. Graf prehľadu nákladov útočníkov na teroristické útoky vo vybraných miestach vo Francúzsku v € [5]

Zdroj: Centrum pre analýzu terorizmu, 2016

V redakcii satirického týždenníka Charlie Hebdo a v samoobsluže s kóšer tovarom páchatelia vynaložili na teroristické útoky približne 26 000 eur. Podľa Centra pre analýzu terorizmu väčšinu z tejto sumy, približne 21 000 eur zaplatili za zbrane. Ostatné náklady financovali z vlastných zdrojov, resp. úspor, zo zisku z ilegálneho obchodovania s oblečením a z bezúčelovej pôžičky.

Séria teroristických útokov z 13. novembra 2015 bola finančne nákladná. Na jej realizáciu páchatelia vynaložili približne 82 000 eur. [5]

Obr. 15. Graf nákladov útočníkov na teroristické útoky v Paríži zo dňa 13. novembra 2015 v € [6]

Zdroj: Centrum pre analýzu terorizmu, 2016

Nemalé sumy útočníci a ich komplici platili za prenájom cca 11 áut, v sume 11 000 eur a bytov vo Francúzsku a v Belgicku v sume cca 20 000 eur. Zbrane, výbušniny a vesty samovražedných atentátnikov použité pri útokoch v Paríži a Saint-Denis stáli približne 16 000 eur. Náklady na telefonovanie a falošné doklady boli odhadnuté na sumu cca 8 000 eur. Útočníci teroristické útoky v Paríži pripravovali niekoľko mesiacov, pričom uskutočňovali cesty po rôznych krajinách Európy. Len tieto presuny ich vyšli na 27 000 eur. Podľa Centra pre analýzu terorizmu časť nákladov na útoky v Paríži pokryl tiež Islamský štát ktorý prispel sumou od 2 000 do 3 000 eur na každého džihádistu. Okrem toho Mohamed Abrini, podozrivý z logistickej podpory atentátnikov, získal finančnú pomoc vo Veľkej Británii. Sumou

vo výške cca 4 000 eur prispela zo zbierky medzi sympatizantmi v oblasti Ile-de-France Hasna Aitboulahcenová, ktorá bola sesternicou údajného plánovača útokov v Paríži Abdelhamida Abaaouda a spolu s ním prišla o život pri policajnej razii niekoľko dní po atentátoch. Tržbou zo svojho baru v bruselskej štvrti Molenbeek na atentáty prispel aj bratia Brahim a Salah Abdeslamovci.

Atentát z Nice zo dňa 14. júla 2016 počas osláv francúzskeho štátneho sviatku, vyšiel páchatel'a Mohameda Lahouaieja-Bouhlela približne na 2 500 eur. Táto suma zahŕňa cenu za zbraň a prenájom nákladného auta, ktorým svoj útok spáchal. Tento čin bol financovaný z vlastných prostriedkov.

Nepomer medzi spôsobenou výškou škôd a strát na ľudských životoch a finančným zabezpečením teroristických akcií je v tom, že relatívne nízkymi finančnými nákladmi na akciu možno spôsobiť obrovské škody.

Na začiatku roka 2018 francúzske bezpečnostné zložky zmarili 2 teroristické útoky, z ktorých jeden bol zameraný proti veľkému športovému centru a druhý proti príslušníkom armády. V oboch prípadoch však plány útokov neboli úplne dokončené a malo k nim dôjsť na juhu a na západe Francúzska. [3]

K najznámejším protiteroristickým silám vo Francúzsku v (Kavický et al., 2015) patria:

- GSIGN (Groupe de Sécurité et d' Intervention de la Gendarmerie Nationale - Bezpečnostná a zásahová skupina Národného žandárstva) - bola vytvorená ako reakcia na obsadenie saudskoarabského veľvyslanectva palestínskymi teroristami (14.09.1973) v roku 1973. Známa sa stala po oslobodení rukojemníkov z autobusu vo februári 1976 v Džibuti a z airbusu A-300 spoločnosti Air France na letisku blízko Marseille v decembri 1994;
- špeciálna jednotka RAID (Recherche Assistance Intervention et Dissuasion) - existuje v rámci francúzskej polície od roku 1985;
- 2. výsadebný pluk (REP) so špeciálne vycvičenou jednotkou CRAP (Commando de Renseignement et d' Action dans la Profondeur) - existuje v rámci armády. [6]

Francúzsky prezident Emmanuel Macron ako protiteroristické opatrenie prijal nový protiteroristický zákon, ktorý má okrem iného aj posilniť právomoci polície. Sprísnením bezpečnostnej normy ktorú schválili v polovici októbra 2017 poslanci, podmienil prezident zrušenie výnimočného stavu, ktorý platil vo Francúzsku od 13. novembra 2015, teda od teroristických útokov v Paríži. Pri tomto atentáte zomrelo 130 ľudí. Nový protiteroristický zákon umožnil ukončiť výnimočný stav s platnosťou od 1. novembra 2017. Výnimočný stav bol v roku

2015 vyhlásený vtedajším francúzskym prezidentom Françoisom Hollandom, po sérii teroristických útokoch pri štadióne Stade de France, v koncertnej sieni Bataclan a v uliciach Paríža, zákonodarcovia predĺžili 6 – krát. Vo Francúzsku tak platil skoro 2 roky.

Podľa nového protiteroristického zákona Ministerstvo vnútra bude môcť bez povolenia súdu vytvoriť bezpečnostné zóny, a tak obmedziť pohyb vozidiel a ľudí v prípade ohrozenia. Polícia bude môcť vo vymedzenej oblasti vykonávať domové prehliadky. Policajní príslušníci budú môcť uzatvárať mešity a ďalšie náboženské strediská vtedy, keď nadobudnú presvedčenie, že sa v nich ospravedlňuje terorizmus alebo šíri nenávisť.

Na rozdiel od situácie za výnimočného stavu Ministerstvo vnútra Francúzskej republiky už nebude môcť podozrivým osobám z prípravy teroristického činu nariadiť domáce väzenie. Ministerstvo vnútra im bude môcť prikázať, aby neopustili obec, v ktorej majú trvalý pobyt. Novým protiteroristickým zákonom budú umožnené preventívne prehliadky u podozrivých, ale len s povolením súdu. Podozriví budú musieť na základe tohto zákona orgánom oznámiť prístupové heslá k svojej elektronickej komunikácii. Podoba nového protiteroristického zákona sa podľa agentúry Reuters stretla u verejnosti otrasenej sériou atentátov s pochopením a podľa prieskumu, ktorý uskutočnil francúzsky denník Le Figaro ho podporuje približne 57% Francúzov.

Ohrozenie terorizmom zostáva aj naďalej vysoké. K väčšine útokov sa prihlásila teroristická organizácia Islamský štát. Novým protiteroristickým zákonom sa však čiastočne dosiahla rovnováha medzi slobodou a bezpečnosťou. [6]

V praktickej časti práce bola použitá SWOT analýza, čiže analýza silných (strengths) a slabých (weaknesses) stránok a príležitostí (opportunities) a hrozieb (threats), ktoré sa týkajú Francúzska ako krajiny najviac ohrozenej terorizmom. [6]

7 TERORIZMUS V ČESKU A NA SLOVENSKU

Teroristické útoky sa nevyhli ani vtedajšiemu Československu (celkovo zaevidovaných 10). Najväčší teroristický útok sa na území vtedajšieho Československa odohral 26. januára 1972. Chorvátski teroristi umiestnili nálož do lietadla, ktoré smerovalo zo Štokholmu do Belehradu. Krátko po prekročení hraníc NDR a ČSSR nálož explodovala, čo si vyžiadalo celkom 27 obetí z celkových 28 ľudí na palube lietadla. Jedinou osobou, ktorá prežila výbuch aj následný pád lietadla z výšky približne cca 10 kilometrov, bola letuška Vesna Vulović.

Tab. 5. Teroristické útoky spáchané v Prahe v ČSR [5]

Dátum	Skupina páchatel'ov	Počet mŕtvych	Počet zranených	Cieľ útoku
05.12.1992	Neznáma	0	1	Vláda
24.09.1992	Neznáma	0	1	Ministerstvo zahraničných vecí, Diplomacia
02.06.1990	Neznáma	0	20	Súkromní občania a vlastníctvo
26.05.1989	Neznáma	0	0	Letiská a lietadlá
22.03.1989	Neznáma	0	0	Letiská a lietadlá

Zdroj: Global Terrorism Database

Členstvo Českej a Slovenskej republiky v rozhodujúcich medzinárodných organizáciách (OSN, OECD, EÚ, NATO) zásadným spôsobom zmenilo ich bezpečnostné postavenie a vytvorilo nové podmienky na realizáciu ich bezpečnostných záujmov. Aktívnou účasťou na rozhodovaní týchto organizácií sa zvýšila úroveň bezpečnostných garancií poskytovaných uvedenými organizáciami, ako tiež miera zodpovednosti Česka a Slovenska za bezpečnosť a stabilitu vo svete.

Zmenou bezpečnostného prostredia Českej a Slovenskej republiky sa zásadne menia aj bezpečnostné hrozby a výzvy, na ktoré obe krajiny musia reagovať. Bezpečnosť ČR a SR a ich občanov je neoddeliteľne spätá s bezpečnosťou ich spojencov a sú vystavené obdobným hrozbám a výzvam, akým čelia ďalšie štáty v euroatlantickom priestore. [6]

Tab. 6. Teroristické útoky spáchané v Prahe v ČR [7]

Dátum	Skupina páchatel'ov	Počet mŕtvych	Počet zranených	Cieľ útoku
25.08.2016	Neznáma	0	0	Vláda
06.02.2016	Neznáma	0	1	Iné
04.07.2015	Sieť revolučných buniek (SRN)	0	0	Polícia
01.07.2015	Neonacistickí extrémisti	0	0	Polícia
07.06.2015	Neznáma	0	0	Vláda
24.11.2014	Neznáma	0	0	Vláda
24.11.2014	Neznáma	0	0	Vláda
02.06.2014	Neznáma	0	0	Súkromní občania a vlastníctvo
09.07.2009	Neznáma	0	4	Obchod
12.06.2008	Neznáma	0	0	Súkromní občania a vlastníctvo
10.12.1997	Neznáma	0	0	Vláda
06.12.1997	Neznáma	0	0	Vláda
08.11.1997	Neonacistickí extrémisti	1	0	Súkromní občania a vlastníctvo
06.01.1997	Neznáma	0	0	Vláda
25.10.1996	Neznáma	0	2	Obchod
14.08.1996	Neznáma	0	0	Súkromní občania a vlastníctvo
13.10.1995	Neznáma	0	0	Vláda
06.10.1995	Neznáma	0	0	Náboženské postavy alebo inštitúcie
28.07.1994	Neznáma	0	0	Obchod

Zdroj: Global Terrorism Database

Na území České republiky existuje podľa Bezpečnostnej informačnej služby potenciálna hrozba teroristického útoku napr. zo strany islamistických džihádistov napojených na Islamský štát alebo na skupinu Džabha an Nusra (sýrska odnož al-Káidy). Dôvodom prípadného útoku môže byť predovšetkým politika. Riziko plyní z toho, že Česká republika je členom NATO aj spojencom USA. ČR je totiž súčasťou medzinárodnej koalície proti teroru.

Správa Bezpečnostnej informačnej služby v roku 2015 potvrdila skutočnosť, že radikáli využívali Českú republiku ako jednu z tranzitných krajín na ceste medzi Blízkym východom a západnou Európou. České tajné služby sa odvtedy zaoberajú ľuďmi, ktorí sympatizovali s ideológiou alebo činmi Islamského štátu, a tiež tými osobami, ktorí odišli z ČR a chceli sa pripojiť k teroristickým organizáciám v Sýrii. Návrat takýchto osôb do Európskej únie predstavuje vážnu bezpečnostnú hrozbu z hľadiska účasti na teroristických útokoch.

Najvýznamnejšou špecializovanou jednotkou v Českej republike, ktorej zámerom je v rámci jej pôsobnosti boj proti terorizmu je Útvar rýchleho nasadenia (URN). Ide o jednotku, ktorá vznikla v roku 1981 v rámci československého Zboru národnej bezpečnosti, ako reakcia na sériu únosov lietadiel vo svete aj doma a na ďalšie prejavy terorizmu. Činnosť URN je orientovaná na zákroky pri zadržiavaní rukojemníkov, únosoch dopravných prostriedkov a osôb a proti zvlášť nebezpečným páchatelom (Kavický et al., 2015).

Bezpečnostné zložky ČR v súčasnosti nemajú informácie o konkrétnej hrozbe teroristického útoku na území ČR. V Česku stále platí bezpečnostný stupeň jedna. Ide o stupeň zvýšenej opatrnosti aj zvýšených bezpečnostných opatrení Polície Českej republiky vo vybraných miestach, akým je napr. hlavné mesto Praha aj napr. kvôli zvýšenému výskytu turistov.

Na Slovenku sa nikdy nič veľké neodohralo, avšak stránka GTD (Global Terrorism Database) zachytáva i menšie činy, ktoré sú klasifikované ako teroristické činy, resp. spĺňajú určité kritériá. Nakoľko si netreba predstavovať teroristov len ako islamských bojovníkov, ktorí sú ovešaní bombami, **na našom území boli spáchané štyri činy, vďaka ktorým sa Slovensko, konkrétne hlavné mesto Bratislava ocitla v databáze.** [8]

Tab. 7. Teroristické útoky spáchané v Bratislave v SR [8]

Dátum	Skupina páchatel'ov	Počet mŕtvych	Počet zranených	Cieľ útoku
14.04.1995	Neznáma	0	0	Vláda
09.05.1998	Neznáma	1	1	Obchod
14.10.1999	Neznáma	0	1	Žurnalistika a Médiá
05.09.2016	Pravicoví extrémisti	0	1	NGO

Zdroj: Global Terrorism Database

Od roku 1997 sa podľa GTD na území Slovenskej republiky udiali 4 teroristické útoky:

- 3 osoby boli zranené dňa 3. februára 1998 počas bombového útoku v Košiciach, neďaleko autobusovej a železničnej stanice;
- dňa 5. septembra 1998 výbuch bomby zabil Eda Dinica na Zlatých Pieskoch v Bratislave;
- dňa 14. októbra 1999 bol vydavateľ magazínu Markíza (Ľubomír Belfi) zranený pri ozbrojenom útoku, keď odchádzal z hotela a útočníci mu skrížili cestu autom;
- neidentifikovaná osoba hodila dňa 1. júla 2000 do bratislavskej lekárne molotov koktejl, čím zranila 3 ľudí a vzniknutým požiarom zničila celú predajňu.

Na Slovensku úlohy v boji proti terorizmu plní prioritne Policajný zbor na základe zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. Riadi sa Ústavou SR, ústavnými zákonmi, predovšetkým zákonom č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, a ďalšími všeobecne právnymi predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovensko viazané. Najvýznamnejšími špecializovanými jednotkami, ktorých cieľom je v rámci ich pôsobnosti bojovať proti terorizmu v (Kavický et al., 2015) sú:

- Útvar osobitné určenia Ministerstva vnútra SR prezývaný ako "LYNX comando";
- Jednotka služobných zákrokov Kriminálneho úradu finančnej správy – jednotka Ministerstva financií Slovenskej republiky;
- 5. pluk špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka Žilina – jednotka ministerstva obrany Slovenskej republiky.

S ohľadom na bezpečnostnú situáciu v Európe v rokoch 2015 a 2016 a predsedníctvo Slovenskej republiky Rade EÚ bol na území Slovenska zvýšený stupeň teroristického ohrozenia na 2. stupeň. [4]

Kontrolované boli všetky väčšie dopravné uzly, nákupné centrá, štadióny, tzv. mäkké ciele. Bezpečnostné zložky Slovenska sústavne pracujú na výmene informácií s ostatnými zložkami členských štátov Európskej únie.

Slovensko patrí k vyspelejším krajinám Stredoeurópskeho regiónu. Súčasne je záujmovým priestorom pre teroristické akcie. Predurčuje ju k tomu geografická poloha, meniac sa sociálna štruktúra obyvateľstva, členitosť územia a ďalšie faktory z uvedenej oblasti.

Oproti iným častiam sveta je Slovenská republika na tom ešte stále mimoriadne dobre, tak môžeme len dúfať, že si náš status "bezpečnej krajiny" uchováme aj do budúcnosti.

V Českej ani v Slovenskej republike neexistujú prísťahovalecké štvrte, tak ako je to napr. vo Francúzsku. V ČR, a predovšetkým v Prahe je väčšie riziko útoku voči židovským objektom a komunitám. Židovské pamiatky vo veľkom počte navštevujú turisti z USA a z Izraela, čo môže pritiahnúť pozornosť Hizballáhu a Hamásu. Na území Slovenska sa udiali skôr fyzické ataky extrémistov na moslimov, napr. na rodinu zo Saudskej Arábie. [7]

8 PROGNOZY V BOJI PROTI TERORIZMU A NOVÉ NÁSTRAHY TERORISTOV

Pri prognóze treba vychádzať najmä z politickej, spoločenskej, hospodárskej a bezpečnostnej situácie. Po bezpečnostnej stránke sú vyhliadky do budúcnosti nedobré. Veľa regionálnych konfliktov, rastúci hospodársky a technický rozvoj, vznik medzinárodných spoločenstiev ako Európska únia a s tým spojená likvidácia formálnych hraníc a bezpečnostných opatrení na nich, nástup islamského fundamentalizmu k moci v niektorých krajinách, sú faktory výrazne ovplyvňujúce organizovaný zločin a terorizmus. Možnosť získať zbrane hromadného ničenia, celkovo otvorenosť trhu so zbraňami a dostupnosť moderných vedeckých a technologických poznatkov z internetu mali vplyv na novú taktiku terorizmu, ktorý ciele svojich útokov bude ohrozovať viac ako dodnes. Nevyhnutným krokom bude príprava a cvičenie špecialistov na neutralizáciu takýchto zbraní a na manipulovanie s nimi. Súčasťou prípravy bude použitie ochranných pomôcok, odevov a špeciálnej techniky pre realizáciu protiteroristických operácií. Teroristi, a najmä tí z Islamského sveta, svoje teroristické útoky miera najmä proti Európskej únii a Spojeným štátom americkým. Útoky dlhodobo plánujú a dôsledne sa na ne pripravujú. S týmto novodobým fenoménom sa špeciálne jednotky budú musieť vyrovnávať.

Lacné a veľmi účinné sú predovšetkým útoky mačetami v dave. Do budúcnosti sa hrozia biologické a chemické útoky, ktorý by mohli zorganizovať štruktúry IS v Európe, a to hlavne vo veľkých mestách ako je Paríž, Londýn, Madrid. Vzhľadom na predpokladanú paniku, ktorá by vo veľkom dave nastala, by takéto útoky mohli viesť k veľkému počtu obetí. Novou zbraňou teroristov by mohli byť tiež komerčné drony. Hoci veľa toho uniesť nemôžu, ich nosnosť sa časom zvyšuje. Dnes sú už schopné prepravovať konvenčné nálože a aj chemikálie, ktoré možno rozptýliť tak, aby zasiahli veľký počet ľudí. Dron je ľahko zostreliteľný, ak je jeden, ale keď sa ich nad davom objaví niekoľko, mohlo by to spôsobiť veľké problémy s fatálnymi následkami.

Motivácia teroristov do budúcnosti môže byť najmä experimentálna. Takíto teroristi budú túžiť po rozruhu, budú zvedaví na funkciu svojich nových zariadení a na metódy, ktoré vymyslia. Motivácia teroristov bude aj naďalej zisková, čiže útoky budú páchané s cieľom získať predovšetkým finančný zisk potrebný na realizáciu ďalšej teroristickej činnosti. Ak-térmi pri tejto motivácii budú opäť špecialisti, teda profesionálne pripravení ľudia.

Čo sa týka Francúzska, mnohí odborníci sa zhodujú na tom, že útoky v Paríži a v iných oblastiach nebudú mať v dlhodobom časovom horizonte vplyv na turistický priemysel.

Nebolo tomu tak ani pred rokmi v mestách Londýn a Madrid, v ktorých vyčíňali teroristi. Popularita Paríža, ktorý desaťročia patrí k najvyhľadávanejším cieľom turistov, zohráva veľkú úlohu. Domáci turisti sa postupne z útokov spamätávajú a vrátia sa do Paríža. Je predpoklad, že ich po krátkom čase budú nasledovať tiež zahraniční turisti. [4]

8.1 Návrhy na elimináciu teroristických útokov doma a v zahraničí

Vlády európskych štátov by mali pripraviť spoločný program boja proti radikalizácii v dobe, keď sa džihádisti vracajú z bojísk v Iraku a Sýrii a keď sa rozširuje zoznam sledovaných osôb, u ktorých sa objavujú rizikové signály. Tento program by mal predovšetkým klásť dôraz na úsilie zachytiť náznaky hrozby vo vnútri spoločnosti.

Ďalším preventívnym opatrením by mala byť častejšia realizácia pravidelných razíí v mešitách, moslimských centrách a tiež v bytoch moslimov, ale primeraným spôsobom a bez použitia akéhokoľvek násilia.

Ofenzívnymi opatreniami boja proti terorizmu sa javia také aktivity, ktoré presahujú samotný termín protiterorizmus. Takýmito opatreniami sú predovšetkým spravodajská činnosť, účinná diplomacia, trestné právo, monitorovanie a eliminovanie finančných tokov a ozbrojené mocenské prostriedky.

Čo sa týka spravodajskej činnosti potrebné budú kvalitné a ihneď dostupné informácie vyžadujúce infiltráciu špeciálnych agentov do teroristických skupín, ktoré sú malé a hlavne podozrievavé voči novým členom a vyznačujú sa solídnu operačnou bezpečnosťou. Do budúcnosti bude potrebné zavádzanie moderných a technologicky vyspelých pomôcok a zariadení, predovšetkým pre spravodajské služby, aby v predstihu zistili informácie o pripravovanom útoku a následne upozornili na hroziace nebezpečenstvo príslušné štátne orgány, ktoré príjmu adekvátne protiopatrenia. Cennejšie však budú informácie o strategických zámeroch teroristických organizácií. Potrebná bude spolupráca pri aplikácii trestného práva kvôli získaniu dôkazov pre súdne pojednávania a pre zjednodušenie vydávania teroristov z druhých krajín, do tej krajiny, kde boli obvinení z trestného činu. Taktiež efektívna protiteroristická diplomacia bude predstavovať potrebné spojivo, ktoré bude vytvárať koherentnú snahu v boji proti terorizmu (príkladom je vytvorenie celosvetovej protiteroristickej koalície po útokoch v USA zo dňa 11. septembra 2001). Do budúcnosti bude potrebné, aby banky vždy oznamovali každý prípad, keď osoba sledovaná pre podozrenie z islamistickej radikalizácie, vyberie zo svojho účtu všetky finančné prostriedky, prípadne ich časť. Tejto agende

sa následne môže venovať špecializovaný úrad Tracfin, ktorý sa zaoberá financovaním terorizmu a bojom s praním špinavých peňazí.

Limitujúcim faktorom v boji proti terorizmu sú malé skúsenosti jednotlivých krajín z použitia ozbrojených síl. [7]

ZÁVER

Terorizmus bol, je a pravdepodobne aj naďalej bude súčasťou života ľudskej spoločnosti. Terorizmus nadobudol podobu zbrane slabých proti oveľa silnejším. Zároveň sa stal nástrojom silných, aby mohli upevniť svoju moc voči slabším. V posledných rokoch sme svedkami toho, že teroristické útoky sa týkajú najmä ekonomicky vyspelých štátov akými sú Veľká Británia a Francúzsko. Teroristi sa čoraz častejšie zameriavajú na vedľajšie ciele, ktorými sú obchodné centrá, koncerty, reštaurácie, štadióny a školy, kde sa zdržiava veľký počet ľudí. Teroristické útoky sa však aj naďalej týkajú objektov kritickej infraštruktúry ako sú vládne budovy, letiská, prístavy, nemocnice, televízia a rozhlas a železničné stanice, kde hrozí umiestnenie napr. výbušnín.

Hrozbou do budúcnosti sa stávajú najmä informačný a experimentálny terorizmus. Slovo a informácia sú okrem nástroja poznania súčasne zbraňou hromadného ničenia, pretože sa vykonáva nepozorovane a postihuje viac jedincov ako klasický "krvavý" terorizmus, a tak mení spoločenské vedomie národov a štátov. Prienikom do informačných systémov môžu teroristi paralyzovať ekonomické aj politické subjekty, a napokon aj celý štát. Nebezpečenstvo informačného terorizmu narastá o to viac, že štáty doteraz neprijali účinné opatrenia proti nemu. Čo sa týka experimentovania nemožno predpokladať, kam zídu teroristi, potenciálnou hrozbou sú najmä komerčné drony nesúce chemické a biologické zbrane.

Záverečná práca pojednávala v teoretickej časti všeobecne o fenoméne terorizmu. Praktická časť práce bola zameraná na svetový terorizmus len okrajovo a veľký dôraz bol v nej kladený na terorizmus v západnej Európe za obdobie od nového milénia. Podrobnejšie boli analyzované teroristické útoky vo Francúzskej republike, konkrétne v Paríži a v Nice. Stručne bola analyzovaná aj situácia v Česku a na Slovensku v oblasti možných hrozieb teroristických útokov. V závere praktickej časti diplomovej práce boli navrhnuté riešenia ako eliminovať teroristické útoky napríklad prijatím protiteroristických zákonov a opatrení. Súčasne v praktickej časti boli predložené možné zámery teroristov v ich konaní v budúcnosti.

K terorizmu by sme preto mali pristupovať predovšetkým racionálne a predvídať všetky možné zdroje jeho vzniku. Je potrebné identifikovať tých, ktorí terorizmus používajú ako zbraň na presadzovanie politických cieľov.

V predkladanej práci nie sú obsiahnuté všetky aspekty terorizmu, nakoľko ide o rozsiahlu oblasť. Práca však môže byť podkladom na prieskum a pre analýzu niektorej z ďalších krajín, ktoré môžu byť v budúcnosti potenciálnym terčom teroristov.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] BOURRIE, M. 2016. *Vražedná hra*. 1. vyd. Brno: CPress, 2016. 239 s. ISBN 978-80-264-1311-0.
- [2] HVÍŽĎALA, K. 2016. *Evropa, Rusko, teroristé a běženci*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2016. 252 s. ISBN 978-80-204-4061-7.
- [3] KAVICKÝ, V. - JANGL, Š. - GAŠPIERIK, L. 2015. *Terorizmus: Hrozba doby*. Bratislava: Citadella, 2015. 334 s. ISBN 978-80-89628-84-1.
- [4] KLAVEC, J. 2014. *Terorizmus ako globálna hrozba*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2014. 143 s. ISBN 978-80-8105-616-1.
- [5] TODENHÖFER, J. 2015. *Inside IS - 10 dní v "Islámském státě"*. Praha: Euromedia Group - Ikar, 2015. 270 s. ISBN 978-80-249-2933-0.
- [6] ZEMAN, Jan. *Terorizmus: historicko-psychologická studie*. V Praze: Triton, 2002. Psychologická setkávání. ISBN 80-725-4305-9.
- [7] *Terorizmus: historicko-psychologická studie*. Praha: Police History, 1999. Psychologická setkávání. ISBN 80-902-6701-7.
- [8] CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu: historicko-psychologická studie*. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-802-0017-246.
- [9] FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismu: česká perspektiva: historicko-psychologická studie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. Historie (Academia). ISBN 978-80-244-5040-7.
- [10] IVOR, Jaroslav, ed. *Spoločnosť proti terorizmu: historicko-psychologická studie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Slovenské zborníky. ISBN 978-80-7380-546-3.
- [11] SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století: historicko-psychologická studie*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. Slovenské zborníky. ISBN 978-802-1052-888.
- [12] SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorizmus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-807-4190-384.

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

EÚ	Európska únia
USA	Spojené štáty americké
IRA	Írska republikánska armáda
OSN	Organizácia spojených národov
ČR	Česká republika
pod	podobne
tvz	takzvané
atď	a tak ďalej
NDR	Nemecká demokratická republika
ČSSR	Československá socialistická republika

ZOZNAM OBRÁZKOV

<i>Obr. 1. Problém terorizmu vyjadrený rovnicou [4]</i>	43
<i>Obr. 2. Veľká mapa strachu [4]</i>	44
<i>Obr. 3. Graf počtu teroristických útokov vo svete [8]</i>	46
<i>Obr. 4. Graf počtu teroristických útokov v západnej Európe [7]</i>	47
<i>Obr. 5. Graf počtu teroristických útokov vo východnej Európe [7]</i>	47
<i>Obr. 6. Graf počtu zabitých pri teroristických útokoch v Európe v rokoch 2010 až 2014 [8]</i>	50
<i>Obr. 7. Graf počtu zranených pri teroristických útokoch v Európe v rokoch 2010 až 2014 [8]</i>	51
<i>Obr. 8. Graf teroristických skupín s najväčším počtom útokov v Európe od roku 1970 do roku 2014 [7]</i>	54
<i>Obr. 9. Model ľadovca sociálnej základne teroristických organizácií [6]</i>	55
<i>Obr. 10. ETA v 80. rokoch 20. storočia - štruktúra a funkcie [8]</i>	56
<i>Obr. 11. Graf Počet islamských radikálov žijúcich vo vybraných krajinách Európy v roku 2017 [2]</i>	58
<i>Obr. 12. Graf Počet sledovaných džihádistov bezpečnostnými službami na počet obyvateľov vo vybraných krajinách v roku 2017 [2]</i>	58
<i>Obr. 13. Graf náboženstva vo Francúzskej republike v % [5]</i>	59
<i>Obr. 14. Graf prehľadu nákladov útočníkov na teroristické útoky vo vybraných miestach vo Francúzsku v € [5]</i>	64
<i>Obr. 15. Graf nákladov útočníkov na teroristické útoky v Paríži zo dňa 13. novembra 2015 v € [6]</i>	65

ZOZNAM TABULIEK

<i>Tab. 1. Počet teroristických útokov v Európe podľa krajín od roku 1970 do roku 2014 [8].....</i>	<i>49</i>
<i>Tab. 2. Prehľad vybraných teroristických útokov v Európe v roku 2017 [7] .....</i>	<i>52</i>
<i>Tab. 3. Najbohatšie teroristické organizácie [9] .....</i>	<i>57</i>
<i>Tab. 4. Tabuľka SWOT analýza terorizmu vo Francúzsku .....</i>	<i>63</i>
<i>Tab. 5. Teroristické útoky spáchané v Prahe v ČSR [5].....</i>	<i>68</i>
<i>Tab. 6. Teroristické útoky spáchané v Prahe v ČR [7].....</i>	<i>69</i>
<i>Tab. 7. Teroristické útoky spáchané v Bratislave v SR [8].....</i>	<i>71</i>